

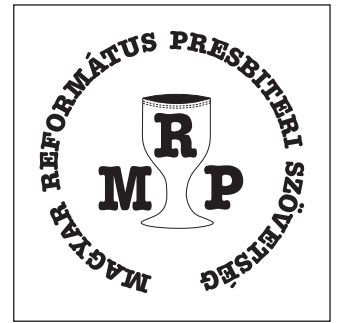
PRESBITER

A MAGYAR REFORMÁTUS PRESBITERI SZÖVETSÉG LAPJA

XIX. évfolyam 5. szám

BUDAPEST

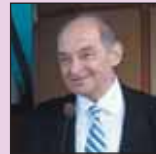
2010. szeptember-október

Kálvin reggeli imája

Istenem, Atyám és Szabadítóm, mivel tetszett Neked, hogy engem ezen az éjszakán, mely most elmúlt, kegyelmedből megtartsál, s erre az új napra juttassál, tedd meg, hogy egészen szolgálataidra állhassak. Segíts nekem, hogy minden gondolatom, beszédem, cselekedetem tetszésedre lehessen, a Te akaratodnak engedelmeskedhessem, és minden lépésem a Te tiszteletedre, testvéreimnek pedig üdvösségére váljék. Amint ebben a földi életben a Te napvilágodat kiárasztod az egész világra, úgy világosítsd meg az én értelmemet a Te Lelked világossága által, hogy a Te igazságosságod útjait követhessem. Minden, amit ma megteszek, Istenem, arra a célra irányul, hogy Téged szolgálhassalak, Téged magasztalhassalak, minden jót egyedül a Te áldásodtól várhassak, és semmit se tegyek, ami nem kedves Előtted. Segíts, Uram, hogy mindennemű munkámban, amit testemért, és a jelenvaló világért végzek, lélekben fellelkesedhessem ama mennyei és boldog élet felé, amit Te készítettél gyermekeidnek. Ámen.

„Búcsúinterjú”
Ritoók Pállal
(6. oldal)

Ünnepi
kiadványunk
(14. oldal)

Húsz „kedves esztendeje” az Úrnak

„...hogy hirdessem az Úrnak kedves esztendejét” (Lk 4,19).

A nagy évfordulók távlatainak és üzeneteinek fénykörében élünk. Szinte naponta jelennek meg újabb hivatkozások Kálvin 500. születési évfordulójára. Nagyszerű tanulmánykötetek, előadások be nem záródó sora köt össze reformátorunk életével és munkásságával.

Egy lelkes magyar delegáció – a Debreceni Kántus és a Nagyvárad Egyetemi Kórus éneklésétől kísérve, nem is túl régen felavattak egy emléktáblát Hollandiában, Vlissingenben, a de Ruyter – gályarabjainkat kiszabadító – admirális szobránál és keresztelési templomában, születése 400. évfordulóján.

Intézményeink, kollégiumaink évszázadai is a nagy kerek számok felé közelítenek, s mindezek ünneplései – reménység szerint – megérintik egész népünk szívét.

Milyen kevésnek tűnhet ehhez képest a mi húszéves visszatekintésünk. De valóban kevés idő húsz esztendő? Közelítsünk most hozzá más irányból. A nagy járványok és háborúk idején ifjú nemzedékek egész sorának majdnem teljes életideje. A fülöp-szigeteki hatalmas katonai temető fehérmárvány keresztjein a második világháború hősi halottainak átlagéletkora alig több húsz esztendőnél. Ők már a háború végén besorozott igen fiatal nemzedék voltak. Az ő számukra ez az életidő lett a földi teljesség.

Elszakított területeink legkiválóbb és leg-hűségesebb tagjait is közel húsz évre – vagy még többre is – megsemmisítő időre ítélték el démoni indulatok. Nagyon nehéz idő volt.

Húsz év eltelt úgy, hogy az öregedésen kívül szinte semmi nem történt az életünkben, s lehet olyan húsz évünk, melyben több világbirodalmat látunk születni, kibontakozni, és összeomlani, felettünk is átvonuló szörnyű hullámveréssel.

A mi idősebb presbiteri nemzedékünké is ez az örökség, és megdöbbentő, ámulatra készítő megtapasztalás is: „Világ kormányán jobboldat ha látom...”

Minket mire, milyen valomásra készít Isten nekünk ajándékozott „kedves” húsz esztendeje?

Mózes, Dávid, Pál, és mind a próféták és apostolok is, amikor már csak néhány szóban kívánták összefoglalni ezredévek és múltó életük nagy valomását az Úrról, akkor mindig így tör ez fel szívükből, és jelenik meg ajkukon:

„Hűséges Isten és nem csalárd” (5Mózes 32,4) – vallja Mózes,

„...a te hűséged a felhőkig ér...” (Zsolt 3,6) – éneklé Dávid,

„Hű az Isten, aki elhívott titeket...” (1Kor 1,9) – tanítja Pál.

Az Ő nemzedékről-nemzedékre megújuló hűsége töltse be azok szívét is, akik a Presbiteri Szövetség szolgálatának megtapasztalt, szétszagotott szálait újra összeköttették a háború előtti hitvallók bizonyágtételével és nekiláttak kiásni a XX. század filiszteusai által kövel behányt kutakat.

Az Ő hűséges szeretete segített abban is, hogy (1Mózes 26) a változások és váltások két évtizedében, szent kontinuitásban végezhetette Szövetségünk munkáját, nem a válto-

(Folytatás az 1. oldalról)

zókra, hanem az Örökkévalóra tekintve. Sem külső, sem belső harcoktól nem engedte magát eltéríteni evangéliumi céljaitól, és az Ige szerinti nemességre való törekvéstől, melynek döntő vonása az egymás különbnek tartása, a békességre való törekvés, a megbocsátás és a „mindenek felől való jót remélés” (II. Helvét Hitvallás).

Istennek önnön kijelentéséhez való elszakíthatatlan hűsége készítetett minket is arra, hogy teljes odaadással tanítani kezdjük gyülekezeteink előljáróit és tagjait is az Ő Igéjére és az Úr testének, az egyháznak életére.

Nem hatalmi kérdés, és nem versengési szándék szorongat, amikor az egyház Istentől kapott feladatának végzésére a presbitereket, de a gyülekezetek tagjait is minél nagyobb számban szeretnénk bevonni, egyetemes papi szolgálatok kötelékeire utalva. Az Ige hallgatóinak pásztori szolgálatot is ad az Úr. A presbiterek és a gyülekezetek bevonása nélkül elvégezzhetetlen nemzedékünk feladata.

Nem változó politikai szándékok között akarunk járható utakat keresni, hanem mennyei látásokat elkérni, és azokhoz hűségesek maradni. Vallani, hogy Istennek egész nemzetünkhöz van üzenete, és a Vele való kapcsolatunk mértéke nemzeti létünkre nézve az élet és a halál kérdésévé válhat.

Az Ő szövetségi hűségére és annak újszövetségi távlataiba bekapcsolódva hisszük és reméljük, hogy kegyelmes megmaradásunkban, megtérésünk és gyógyulásunk útján az Ő országának és munkájának nagy terveibe akar bevonni az Úr. Hiszük, hogy felőlünk való szándéka is, hogy Szövetségünk a lépésről-lépésre való kapcsolatépítésben – de egész egyházunk is – megjelenjen Isten missziójának Földünk végső határáig terjedő nagy munkamezején. Erre nem csak más nemzetek hívtak el, hanem mi is.

Azt jelenti ez, hogy meg akar áldani bennünket, áldássá akar tenni, és meg akar ajándékozni az áldozathozatal, a teherhordozás és a bizonyágtétel kiváltságával, a mennyei horizont látásával.

Megvallva, hogy amikor mind ezekben mégis hitetlenkedünk és hűtlenkedünk, „*Ő akkor is hű marad, mert magát meg nem tagadhatja*” (2Tim 2,13). Alázatosan kérjük azért az Ő bűnbocsátó és megszentelő kegyelmét utunk további folytatásához, az előttünk járók megbecsüléséhez, és az utánunk jövők bátorításához, alázatban, irgalmasságban és igazságban történő munkálkodásunkhoz. Nem csak az évekért, de a napokért is mindezekben hálát és dicsőséget adva az Úrnak!

Dr. h. c. Szabó Dániel

Az Ige körül

Parázs a hamu alatt

Isten népe időről időre üldözések, és hátrányos megkülönböztetések céljává válik. Így volt ez már az egyiptomi rabszolgaság idején, a babiloni fogság évtizedeiben, vagy a Római Birodalomban is, de például az iszlám világban élő keresztyének esetén a mai napig is ezt tapasztaljuk. De ha azt gondolnánk, hogy csak a magát a Bibliában kijelentő Isten ellenségei üldözik a választottakat, akkor gondoljunk csak Illés, Jeremiás – vagy mindenképp Jézus Krisztus – üldözőire, aztán pedig a keresztyéneket lihegve üldöző Saulra és buzgó társaira, vagy a középkori római egyházra, és az ellenreformáció századára! Az üldözéseket a mártírok vére jelzi a történelem országútján.

A hatalom mindig azt hitte – lett legyen vallásos vagy ateista –, hogy az erőszak megtöri majd Isten népét, és feladva hitüket, leborulnak majd az arany állókép, a császár, vagy egy-egy nagytekintélyű egyházi személyiség előtt, és feladják a Szentháromság Istenhez való feltétel nélküli ragaszkodásukat. S valóban, mindig voltak hitehagyók, sőt árulók is, de Isten munkáját ember intrikája sosem hiúsíthatta meg.

Így volt ez nemzetünk újkori történelmében is. Presbiter újságunk hasábjain gyakran olvashatunk részleteket lapelődünk, a Magyar Presbiter 70-80 évvel ezelőtti cikkeiből. Mert volt lapelődünk, mint ahogy volt Szövetségünknek is elődje, csakhogy a nagy kapuzárás idején ezt is, azt is betiltotta a hatalom. S négy évtizednyi szünet következett. Szünet?! Ugyan ki mert arra gondolni azokban az évtizedekben, hogy ez „csak” szünet, s újra megalakulhat még a presbitereket országosan összekapcsoló szövetség, sőt ez a szövetség még kapcsolatot is épít az elszakított nemzettestek presbiterivel. De *tetszett Istennek, hogy húsz évvel ezelőtt, így ősz táján, a budapesti Kálvin téri templomban újra lángot fogjon a negyven évig csak a hamu alatt izzó parázs.*

Vajon több reménye lehetett Ábrahám már négyszáz éve rabszolgaként téglát vető leszármazottainak a felszabadulásra? Dávidnak több oka volt reménykedni a megígért királyságban, miközben Saul elől bujkált sziklabarlangokban, meg az ellenséges filiszteusok földjén? Fűzhetett Jeremiás

bármilyen reményt ahhoz, hogy értelmes dolog földet vásárolni, amikor éppen fogságba hurcolják népét? Áháb dühe elől menekülve okos dolog volt az áldozati fát még vízzel is meglocsolni ott a Kármel hegyén? Sidrák, Misák és Abednégó miben reménykedett, amikor a tüzes kemencét választotta az arany állókép előtti leborulás helyett?! A gályarab prédikátoroknak nem lett volna okosabb rekatolizálniuk? Miért vállaltak presbiteri szolgálatot elődeink a rákosis és kádáros időkben?

Akik őrizték a Presbiteri Szövetség emlékét, s amint lehetőségük nyílt rá, újra megalapították azt, maguk is presbiterek voltak. Presbiterek egy olyan korszakban, amikor ezért nem elismerés, tisztelet, hanem hátratétel, állásokból, pozíciókból való kizárás járt „jutalmul”. Ezeket a testvéreinket, mint hűséges gyermekeit lassanként hazahívja Mennyei Atyánk: „*Jól van, jó és hű szolgám, a kevésen hű voltál, sokat bízok rád ezután, menj be urad ünnepi lakomájára!*” (Mt 25,23).

A láng őrzése és élesztése ránk, a szolgáló presbiterekre vár. Ma más kihívásokkal, próbatételekkel kell szembenéznünk. Nekünk nem a korlátozó, üldöző hatalommal szemben kell helyállnunk, hanem a közömbösség, anyagiasság, és az idegen szellemi áramlatok befolyása közt kell legeltetnünk Istennek közöttünk levő nyáját. „*Nem kényszerből, hanem önként, nem nyereszkeségből, hanem készségesen; nem is úgy, mint akik uralkodnak a rájuk bízottakon, hanem mint akik példaképei a nyájnak*” (1Pt 5,2-3).

Az urbanizáció, a hagyományos gyülekezeti közösségek felbomlása, a lakosság faluról városba áramlása, az információs

társadalom multikulturális befolyásai, más vallási irányzatok elszívó hatása hasonlóan szorongatott helyzetbe kényszerítik a választottakat, mint amit bármelyik előző korban át kellett élniük. Nekünk sincs más választásunk – de nem is lenne érdemes mást választani –, mint elhívónkat és Megváltónkat követve végezni azt a feladatot, amellyel Ő bízott meg. Ugyanis Ő a feje az Egyháznak, mi pedig tagjai. Krisztus tökéletesen betöltötte a választott nép számára az Istentől rendelt három tisztséget: „Őt az Atya rendelte, és Szentlélekkel felkenete a mi legfőbb prófétánkká... főpapunkká... és királyunkká” – valljuk a Heidelbergi Káté 31. felelete alapján. Így mi, akik Krisztus nevére keresztyéneknek neveztetünk, és Egyházában még tisztséget is viselünk, emelt fővel, és evvel az isteni tekintéllyel végezzük szolgálatunkat, hogy az Úr, aki a világtörténelem folyamán annyiszor bizonyította már hűségét, és minden emberi (ördögi) ármánykodás feletti hatalmát, meg fogja őrizni szívünket és gondolatainkat a Krisztus Jézusban.

Nézzünk fel Jézusra, a hit szerzőjére és beteljesítőjére, aki az előtte levő öröm helyett – a gyalázattal nem törődve – vállalta a keresztet, és az Isten trónjának a jobbára ült. Gondoljatok rá, aki ilyen ellene irányuló támadást szenvedett el a bűnösöktől, hogy lelketekben megfáradva el ne csüggedjete! (Zsid 12,2-3)

Dr. Viczián Miklós

NYITOTT SZEMMEL

Hit és tudomány II.

(J. C. Lennox könyvének ismertetése)

1Móz 1,1

Az előző számban már említettem, hogy a materialista álláspont abból indul ki, hogy az anyag (matéria) öröktől fogva létezik. Az ilyen tudomány – írja Lennox – „haszonlít a hithez annyiban, hogy hitvallás-szerű előfelvetésen nyugszik.” Ez az „előfelvetés” azonban igencsak megingott, hogy ne mondjam, összeomlott korunkban. A tudomány ma már eljutott odáig, hogy a hatalmas univerzumnak, amelyben élünk, megállapíthatóan volt egy kezdete, egy bizonyos ún. ősröbbanás. Az általunk ismert világegyetem e szerint egy elképzelhetetlen sűrűségű anyagmag szétrobbanásából és azt követő, s azóta is tartó szét-szóródásából származik, s egyesek szerint már 20 milliárd év óta, mások szerint 13 milliárd év óta egyre tágul.

Tehát ma már ott tartunk, hogy e tudomány bizonyítja a Biblia állítását, hogy volt „kezdet”! Így ír erről szerzőnk: A sors iróniája, hogy a XVI. században sokan azért elleneztek a tudomány haladását, mert az fenyegetni látszott az Istenben va-

ló hitet, míg a XX. században már azért elleneztek a tudományos gondolatokat, mert azzal fenyegettek, hogy növelik az Istenben való hit plauzibilitását (elfogadhatóságát). A korábbi századokban ui. azt bizonygatták az ateisták, hogy az istenhívők a meg nem magyarázható dolgok, jelenségek magyarázatára „találták ki” Istent, vagy éppen isteneket. Pedig ez akkor sem volt igaz lényegében – legfeljebb a pogány politeizmusra lehetett érvényes. A Biblia tanítása már Mózesről kezdve az, hogy a természet, és annak minden jelensége Isten teremtése, Isten nem a természetben van jelen, annak fölötté áll! Amikor az ember megismerkedik az anyagi világ törvényszerűségeivel, akkor azt ismeri meg, amit a Teremtő neki adott, vagy helyesebben rábizott.

Lennox – más szerzőt idézve – rámutat arra is, mik azok a (látszatra tán együgyű) kérdések, amit emberi tudomány nem tudott, és nem is fog tudni megmagyarázni: „...Miért jött létre az univerzum? Mi az értelme az ember létezésének? Mi történik a halálunk után? Mi az élet értelme?...”

Kövespataki László

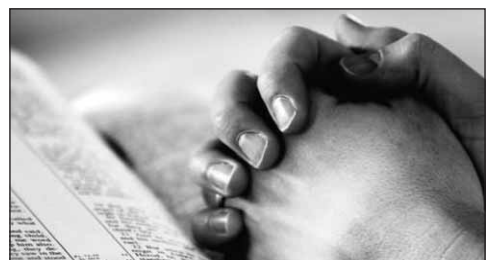
A CSEND ÉVE EGYRE NÉPSZERŰBB

Fedezzük fel Isten életritmusát! – ez a mottója az egyre népszerűbb Csend éve kezdeményezésnek német nyelvterületen. A programba interneten is be lehet kapcsolódni.

„Először azt gondoltam, az imádkozás beszélgetés. De megtanultam, hogy az imádkozás nem pusztán hallgatás, hanem meghallgatás, ráfigyelés” – írta egykoron az imádkozásról S. Kierkegaard dán protestáns filozófus-teológus. Ez a gondolat is motiválta a Csend éve kezdeményezőit, akik egészséges egyensúlyt szeretnének kialakítani a munka és pihenés, az isteni életritmus és az emberi tevékenység között. Nem pusztán az a kérdés, hogyan lehet a hétköznapi hétköznapi nyugtalanságában csendet teremteni, hanem az, *hogyan lehet Isten csendjéből élni*. Istent a csendben élni át, és jelenlétébe csendben elmerülni, imában megnyitni. Előtte, figyelni Igéjére – ez mozgatja a program résztvevőit. A csend és az elcsendesedés alkalmait hasznosan lehet beépíteni a hivatásba, a családba és a gyülekezetbe. Döntéseinket Isten előtt hozhatjuk meg. A program során sorra vesznek azokat a bibliai helyeket, melyekben a csendről van szó, főként a zsoltárokból, más ó-, és újszövetségi helyeken. A németországi és svájci internetes felületek hasznosítható gazdag segédanyagokat kínálnak gyülekezeti és egyéni felhasználásra. Foglalkoznak a fiatalok és a

csend, a gyermek és a csend kérdéskörével,

ötleteket, gyakorlati szemináriumi programokat nyújtanak. Ugyanígy családoknak, csoportoknak és minden korosztálynak kínálnak gyakorlati segítőanyagot. Könyvek jelentek meg ebből az alkalomból, melyek a napi kapcsolatot segítik ápolni Istennel. Már a címek is vonzóak: „Napi útravaló a csend idejébe” – „Istennel a csendben” – „Személyes bibliaolvasás” – „Találkozás Istennel és feltöltékezés erejével” – „Jöjj velem a csendbe! – kreatív lapok az asszonymunkához” – „Csend – Ima – Bibliaolvasás – Isten jelenlétében élni” – „Növekedésünk csendességben – utak a Jézusban kiteljesedő élethez”. A program igei mottója: „Kora reggel pedig, még szürkületkor, fölkelvén (Jézus), kiment, és elment egy pusztára helyre és ott imádkozott” (Mk 1,35). Internetes elérhetőségek: bibellesebund.ch – jahrderstille.ch – jahrderstille.de. (livenet.ch – bibelonline.de – 2010-08-26 – dr. békefyröhrig klaudia – reformatus.hu)

Munkamező?

„Megint beszélünk, s csak beszélünk,
A nyelv mozog, s a kéz pihen:
Azt akarják, hogy Magyarország
Inkább kofa, mint hős legyen.”

(Petőfi Sándor)

E sorozatban a presbiteri szolgálat – kemény munka – kérdéseit, lehetőségeit, parancsait szeretnénk sorra venni. Ugyanis sok helyen még mindig létezik az a fajta gondolkodás, mely a presbitériumot csak valamiféle sokdrangú bizottságnak tekinti. Hozzá kell szólni, ötleteket, javaslatokat felvetni, szavazni, netán „a papnak keresztbe tenni” ... – Következésképpen a presbiter bizottsági tag, aki vagy hozzászól, vagy nem. Szavazáskor kezét felemeli, vagy nem...

Egyházunk történelme során volt olyan virágzó évtized, amikor – keserves körülmények között – ezer templom épült. (Hány száz-ezer tonna követ, téglát, homokot, meszet kellett megmozgatni, illetve beszerezni?) – S voltak olyan évtizedek, amikor boldog semmittevés közben telt el minden visszahozhatatlan óra, hogy mit is kellene tenni? S ahhoz honnan, kitől, milyen segílyre lehetne számítani?

Jézus közérthetően mondotta: „Nem az megy be a mennyek országába, aki ezt mondja nekem: Uram! Uram!, hanem aki cselekszi az én mennyei Atyám akaratát.” S ezt nem a halál utáni állapotra vonatkoztatta. Hiszen azt is mondta: „Isten országa tibenne-

tek van”. S Isten országa elközelített. Aki pedig az Ő nyomán azt imádkozza: „Legyen meg a Te akaratod” – önmagát ajánlja fel a mennyei akarat megvalósítására...

Pál apostol megértette Megváltója szándékát: „...nem beszédben áll az Istennek országa, hanem erőben”. Tettekké, társadalommá, családdá, gyülekezetté formáló erőben. Ez pedig hatalmas munkamezőt jelent. „Kérjétek az aratásnak Urát, küldjön munkásokat az Ő aratásába!”

Miért beszélünk munkamezőről, mikor ma divatosabb a munkaterület kifejezés? A „terület” Istentől, világtól, embertől való elidegenedésre utal. (Ama bizonyos szeptember 11-én még a New York-i ikertorony is munkaterület volt: mind a 3000 halotté, mind pedig – borzalmas kimondani – a terroristáké...) Mózes I. könyve 1. részében Isten a világot az ember munkamezőjének jelölte ki. Ezt fenn kell tartani, gondozni és művelni. A tsz-világ előtt a gazdálkodó család a mezőre ment ki, és nem a területre... (A „földműves” sem volt paraszt, hanem művesek, művészek társa!) Az emberi lét minden parcellája életelelem. A presbiter életeleme a gyülekezet. Itt lehet és kell fáradni, dolgozni. Lehet magvetésben, gyümölcsösben gyönyörködni, sötét fellegek láttán aggódni, újabb magvetéseket előkészíteni. A munkamező felett nem tárgyalgatni kell, hanem szüntelen imádkozva dolgozni. Ha egy eklézsiában nem verejtékeznek a presbiterek, ha eltelik egy nap érdemleges tevékenység nélkül, máris elkezdődött a romlás. „Amit ma megtethetsz, ne halaszd holnapra!” Az Ige nyelvén: „Ma, ha az Ő szavát halljátok, meg ne keményítsétek a ti szíveteket” (Zsid 3,7-8).

P. V

Görög reformátusok között (II.)

A múlt évben ők is megemlékeztek Kálvin születésének évfordulójáról. Újságjuk tavalyi egyik száma csak Kálvinnal foglalkozott. Görög és neves külföldi szerzők, többek között az ismert Kálvin- és Barth-kutató Eberhard Busch svájci professzor, a kolozsvári és debreceni teológiák díszdoktora, méltatták a nagy reformátor életművét és hozták közelebb a mai olvasóhoz, kiemelve, hogy Kálvin elsősorban igehirdető volt. Minden munkája között az igehirdetést tekintette a legfontosabbnak.

A görög református templomokban elhangzó igehirdetés sokakat vonz, akik kíváncsiak és nyitottak az evangéliumra. Az ortodox egyház ugyanis a régi görög nyelvet használja a templomi liturgiában, amit az átlagember már alig ért meg. Sok helyen az ortodox egyház is érzi ezt a bajt, és megpróbál ezen segíteni. Több ortodox templomban is bevezették a mai köznyelven elhangzó igehirdetést, amihez már csak keretként szolgál a bizánci görög nyelven elmondott és énekelt liturgia. Az emberek nem emiatt, hanem az igehirdetésért mennek ezekbe a templomokba. Sőt, az egyik or-

todox püspök a teljes liturgiát lefordította újjörög nyelvre, azzal az érveléssel, hogy ha az ógörög liturgiát fogják használni, akkor az emberek elmaradnak a templomból, vagy éppen a protestán-

sokhoz mennek, mert ott megértik az istentisztelet nyelvét. Az görög ortodox egyház zsinata ez év tavaszán elítélte ezt az egyéni akciót, de a döntés igen nagy feltűnést keltett. Legalábbis megindult a vita különböző fórumokon, hogy mennyire kell ragaszkodni a régi görög liturgiai nyelvhez, vagy az egész egyháznak át kellene térni az újjörög nyelvre.

Tudjuk, hogy annak idején a reformáció egyik legnagyobb vívmánya éppen az volt, hogy a csak kevesek által értett latin mise helyett bevezette a nép nyelvén szóló istentiszteletet.

A fenti vitával talán a görög ortodoxián belül is elkezdődött valami. Mindenesetre, ahányszor Thesszalónikiben a református istentiszteleten voltam, mindig imádkoztak a Balkán lelki megújulásáért!

Dr. Győri István
teológiai tanár, Sárospatak

XX. századi „gályarab”-prédikátorok

Kövy Zsolt

(1926-2010)

Pápa városának, a pápai református kollégiumnak, a dunántúli reformátusságnak a „mindenese”. – Akárcsak Fáy András a reformkorban „a haza mindenese”. 39 éven át a kéttornyulaki eklészia lelkipásztora, az egyházkerületi levéltár rendezője – majd három évtized után főigazgatója. A sok évszázados kollégium feltámasztója. Pápa városának alpolgármestere. Vagy 300 publikáció szerzője. A Magyarok Világszövetsége Veszprém megyei elnöke. A Kollégium tiszteletbeli főigazgatója...

Mindez együttvéve egy szép, nyugodt, sikeres élet pályája lehetne. Azonban hamarosan kiderül, hogy milyen apokaliptikus körülmények között érte meg 84. életévét. A következő sorok megértéséhez feltétlenül olvassuk el az isteni predestinációról szóló szakaszt a Róma-beliékhez írt levél 8. fejezetéből! Néhány részletet itt is idézünk: „*Tudjuk pedig, hogy azoknak, akik Istent szeretik, minden javukra van, mint akik az Ő végzése szerint hivatalosak. Mert akiket eleve ismert, eleve el is rendelt... Akiket pedig eleve elrendelt, azokat el is hívta. És akiket elhívott, azokat meg is igazította, akiket pedig megigazított, azokat meg is dicsőítette... Ha az Isten velünk, kicsoda ellenünk...?*”

1926. április 30-án született a Trianon után Szlovákiába bekebelezett ősi református városban, Losoncon. Édesapja Árpád már 1914-től a jelentős egyházközség egyik lelkésze, a felvidéki közélet egyik vezető személyisége. Az 1925–1938 között működő teológiai szeminárium tanára.

Zsolt már gyermekkorában tanúja a hatóságok packázásainak és édesapja szilárd ellenállásának. A középiskola felső osztályait már Sopronban és Pécsen végezhette. Bátyja, Attila a debreceni teológia I. éves hallgatója. Magától értetődően ő is ugyanoda iratkozott be. Mire a tanév elkezdődött volna, a szovjet hadsereg elfog-

lalta Debrecent. O is, bátyja is Losoncon rekedtek. Nem sokáig.

Ugyanis katonának hívták be őket. Néhány lövészárkot ásattak velük, majd német egyenruhába bujtatva őket lengyel területre irányították a vonatot. Itt estek lengyel, majd szovjet fogságba. A német egyenruha miatt először a lengyelek akarták kivégezni őket. Miután kiderült, hogy magyar diákokról van szó, néhány napig a barátság sokféle jelével halmozták el őket... – Az átvevő szovjetek rövid úton kivégzésre sorakoztatták a csapatot. Bátyja – a teológus – Attila bátorságán múlt, hogy a kivégzés megint elmaradt. Váratlan ugrással kikapta a vöröskatona kezéből a fegyvert, s az egész tárat a levegőbe eresztette. A nagy zajra előkerült egy őrnagy, aki előtt tisztázódott kilétük. „Szerencsésükre” az őrnagy civilben moszkvai irodalomtanár, aki ismerte és szerette Petőfi verseit. Úgy segített rajtuk, hogy katonai őrség fedezete alatt a törzshöz irányította őket. Itt azonban megint németekkel keverték össze őket. Harmadik kivégzési procedúra várt rájuk. Végül a magyarok kegyelmet kaptak. Nekik kellett elföldelniük a németeket.

Innen szovjet területre vitte őket a vonat, Stanislavba. Itt két fogolytábor létesült. Fél év múlva az egyiket felszámolták, mert 2000 fogoly éhen halt. Itt ismét akadt egy „Isten angyala”. Bizonyos Mezsnonov doktor. Meglátta Zsoltnál a rejtgetett Bibliát. Róla pedig kiderült, hogy titkos tolsztojánus. A doktor – mert a tisztek reá voltak utalva – mindig talált módot arra, hogy a két teológust mentegesse. Volt, amikor két halott német közé fektette, miközben testvérét a rabkórházba osztotta be tüdőbetegek ápolására. Ez nem szanatórium volt, hanem a hullakamra előszobája. Az idősebb testvér itt mozgásképtelen súlyos tüdőbeteg lett. Mezsnonov dok-

tor még azt is elérte, hogy az egészséges Zsolt bátyja helyett is felemelje kezét a napi kétszeres fogolyszámlálás alkalmával...

31 hónapos fogság után az 1947-es választás előtti napokban eresztették haza a magyarokat, azzal a feltétellel, hogy Debrecenben a Kommunista Pártra fognak szavazni. Szüleit ezalatt 50 kg-os csomaggal kitelepítették Csehszlovákiából. Édesapja jelképes lelkészi állást kapott Városlődön. Itt azonban vérmérgezésben meghalt. Zsolt még beszélhetett apjával. Az idősebb fiú – mert tüdőkórházban volt – már csak halva látta viszont.

Mindketten beiratkoztak a pápai teológiára. Tanáraik mindenben segítették őket. Így Zsolt már 1949-ben segédlelkész lehetett Kaposvárott. 1949–1953 között Enyingen. Ezután lett 39 éven át Kéttornyulak lelkipásztora. 84 éves korában megint azt álmodta, hogy kerékpáron igyekezett Kéttornyulakra a szovjet fogolytáborból istentisztelet végzésére. Sehogy sem tudott megérkezni...

Dr. Papp Vilmos

Számunk készítése közben kaptuk a szomorú hírt, hogy Kövy Zsolt lelkipásztor szept. 25-én, életének 84. évében hazatért megváltó Urához.

Ez a lapszámunk a Nemzeti Civil Alapprogram hathatós támogatásával jött létre. A Magyar Református Presbiteri Szövetség ezúton is köszönetét fejezi ki a támogatásért.

„Légy erős, légy bátor és cselekedj!”

„Búcsúbeszélgetés” a 75 éves Ritoók Pállal (II.)

– Most beszéljünk a Presbiteri Szövetségről. Első kérdésem egy rövid pályarajz: honnan indult, és hogyan érkezett el az egyik legmagasabb tisztségig? Az olvasók kedvéért arra is kérném, hogy válaszolj nekünk a Presbiteri Szövetség felépítését.

A Szövetség éppen húsz éve alakult. Annak alapító közgyűlésén is részt vettem, így büszkélkedhetem azzal, hogy alapító tag vagyok. 1995-ig rendezvényeire többé-kevésbé eljártam. 1995 októberében Balla Tibor, az akkori ügyvezető elnök kérdezte, hogy nem dolgoznék-e a Szövetségben. Mivel éppen nyugdíjba mentem, éreztem, hogy ezt az Isten készítette számomra, hogy a nyugdíjba menéskor gyakori lelki megpróbáltatást is elkerüljem. Be is jártam minden nap a Ráday utcába, ahol először főtitkár, majd Balla Tibor halála után ügyvezető elnök lettem. Ez is nagyon jó csapat, ahol az ember szívesen dolgozott, s dolgozik ma is, ha kell.

A Szövetséget a közgyűlés irányítja, melyet évente tartunk meg. A gyakorlatibb kérdésekre az elnökségi ülések adnak választ. Ezeket évente háromszor tartjuk. A napi ügyeket az elnök, jelenleg dr. h.c. Szabó Dániel és a főtitkár, dr. Szilágyi Sándor intézi, a titkárunk, Váczi Gábor pedig végzi a nehéz napi gazdasági és levelezési feladatokat, beleértve a könyvelést is.

A Szövetségnek a 27 egyházmegyéből 18-ban van területi szervezete. Az egyikben jobban, a másikban kevésbé jól végzik a munkát. Ez a munka a lelkészkerületi (kisköri), egyházmegyei, egyházkerületi presbiteri konferenciák, képzések szervezése.

Az országos szervezet most két évente, korábban évente rendezett „nemzetközi” (valójában kárpát-medencei), ill. országos konferenciákat. A „nemzetközi” konferenciák mindig a társadalom valamely problémájának hitbeli szemléletével, megítélésével foglalkoznak. Így volt már konferencia, amely a népesedés kérdésével, a hit és erkölcs kérdésével, a család és gyülekezet kérdésével foglalkozott országos hírű szakemberek előadásával.

– Olvastam valahol, hogy a presbiterekkel szemben Önnek is magas elvárásai vannak. Uram bocsá, még azt is elvárná, hogy képzett „szakemberek” legyenek, hiszen ennek érdekében indították a presbiterképzéseket.

Ha valaki valamilyen feladatot elvállal, akkor ismernie kellene az azzal járó kötelességeket. Ha ezeket ismeri, akkor fel tudja mérni, hogy a saját eddigi ismereteivel azokat teljesíteni tudja-e. A tapasztalat azt mutatja, hogy a megválasztott presbiternek többsége nem tudja, milyen feladatai vannak egy presbiternek. Ezen nem szabad meglepődni, hisz presbiterünk olyan időben nőttek fel, amikor nem volt iskolai hitoktatás. Ennek következtében a hitismeretek legalapvetőbb kérdéseiben is járatlanok. Ezért 2001-ben a Szövetség elkészített egy órákra lebontott tantervet három változatban, hogy a helyi viszonyokra alkalmazható legyen. Eb-

ben öt „tantárgy” van: bíliaismeret, hitvallásismeret, egyházismeret, egyháztörténet, gyülekezetépítési ismeretek. A Sárospataki Teológiai Akadémia is indított két éves presbiterképző tanfolyamot, amelyet sokan látogatnak. „Tankönyveket” is készít a Szövetség, bár ezek színvonalával a magam részéről nem nagyon vagyok megelégedve, de egy társadalmi szervezetben, ahol mindenki ingyen dolgozik, elég nehéz erős bírálatot érvényesíteni. A presbiterképzés tulajdonképpen nem a Presbiteri Szövetség, hanem az Egyház feladata lenne, hisz a presbiterek egyházi tisztségviselők. Van, ahol képzési programunkat az egyházmegye támogatja, van,

ahol azt sem. Ez még hosszú távú egyházi feladat.

– Az írásaiból az derül ki, hogy igen keményen, köntörfalazás nélkül mondja el a véleményét. Nincsenek emiatt napi konfliktusai?

Azt kell mondanom, hogy sajnos nincsenek. Van, akinek tetszik, azt néha közli velem, de a provokatívba hajló megfogalmazásaim nem váltották ki az ellenkező véleményűek megnyilatkozását. Sajnos, az ország egész állapotára jellemző, hogy a nehéz kérdésekkel foglalkozzék a „főnök”.

– Tanítványa voltam a feleségének a Teológián, és az volt a benyomásom, hogy ő nagy ajándék lehet a Maga életében... Megtudhatunk-e valamit a családjáról?

Így van! Ő a kettes számú őrangyalom, aki „jogilag” már éppen 50 éve, de gyakorlatilag ötvenhárom éve az. Biztos, hogy nélküle nem az lennék, aki vagyok. Mindig mondom a fiataloknak, hogy a legszebb a házasságban nem az esküvő, hanem az ötvenedik, hatvanadik stb. évforduló, hisz egy jó házasság egyre szebb lesz. Az Úristen csak egy gyermekkel ajándékozott meg minket, aki azonban olyan jó, hogy csak jót tudok róla mondani. Feleségem az ELTE docense, a fiam építésztörténész, a felesége angol nyelvtanár. Fiam két gyermekkel vette el feleségül, aminek az elfogadását nekünk is meg kellett magunkkal harcolni, de meg kellett értenünk, hogy ezt az Isten akarta így. És látjuk is, hogy ezzel nekünk is fontos feladatokat adott. A két nem vér szerinti unokát nagyon szeretjük, éppen úgy, mintha vér szerinti unokáink lennének. És végül van egy 9 éves fiú unokánk, Mihály. Olyan csendes, alapos, munkaszerető, mint az apja és mindkét dédapja volt.

A család többi részéről csak annyit, hogy nincs a családban olyan ember, akivel ne lennénk jóban. Igen – a közösség életem nagy ajándéka Istentől...

Farkas Márta

Nem gondoltuk, hogy ez a cikk, dr. Ritoók Pál testvérünk válaszai a feltett kérdésekre testamentumos üzenetké válnak. Isten azonban így gondolta...

MAGYAR PRESBITER

AZ ORSZÁGOS REFORMATUS PRESBITERI SZÖVETSÉG LAPJA

Szerkesztő: DR. RAVASZ LÁSZLÓ Főszerkesztő: SZABÓ IMRE Főmunkatárs: DR. CSIKESZ SÁNDOR Szerkesztő: DR. RAVASZ LÁSZLÓ Főszerkesztő: SZABÓ IMRE Főmunkatárs: DR. CSIKESZ SÁNDOR	A Magyar Presbiter az Országos Református Presbiteri Szövetség lapja. Kérjük a szerkesztőket, hogy az új lapot, amely 2010. szeptember 1-jén megjelenik, a lapunkkal együtt küldjék be. A lapunkon megjelent anyag a lapunkon is megjelent.
--	---

Miről írt lapelődünk 1930-ban?

A magyar református egyház sajkó sebei és kívánságai

81 évvel ezelőtt, 1929. augusztus 25-én hangzott el Csikesz Sándor debreceni egyetemi tanárnak, az Országos Református Presbiteri Szövetség lelkész főtitkárának előadása, melyet a Miskolc melletti diósgyőr-vasgyári III. Országos Presbiteri Értekezleten hallhattak az odasereglt presbiterok, majd olvashattak az általa életre hívott Magyar Presbiter 2. évfolyamának 2. számában, 1930. áprilisában.

„A magyar református egyháznak egyik legnagyobb baja az, hogy nincs elegendő embere és eszköze a munkára, amennyiben pedig van, azoknak lelkében nem lett még egészen tudatos, minden akadályt legyőző diadalmias erővé ez a református öntudat. A legfőbb teendő tehát nem a lamentálás a bajok felett, nem a vénasszonyos siránkozás és keserűség, hanem szemünket az egekre vetve, szívünkben Istenben bízva, imádságos lélekkel az Ige fundamentumára helyezkedve, nekiindulni a jövőnek: ha Isten velünk, kicsoda ellenünk.”

Nem véletlen, hogy Bethlen Gábor erdélyi fejedelem jelmondatával (Róm 8,31) zárja ezt a bekezdést, hiszen ez a presbiteri értekezlet, több más fontos évforduló mellett, a nagy református erdélyi fejedelem halálának 300. évfordulóját is megünnepelte.

„A legbiztosabb sereg, – folytatja Csikesz professzor – a presbiterok serege. Nemcsak a magyar református egyháznak, de az egész világ reformátusainak az igazi derékhada a presbiterok serege. A presbiter a református egyháznak a tisztje, nem közlegénye, akinek vezetnie kell maga mögött a saját gyülekezetében a saját egyházában a többieket. [...] győzni csak akkor fog a református egyház, ha a presbiterok példájukkal járnak az egész gyülekezet előtt és szólhatnak Isten előtti felelősséggel, hogy jöjjenek utánam. Ebben a tekintetben a református lelkipásztor éppen olyan presbiter, mint a többi presbiter. Külföldi egyházakban vannak egyházak, ahol nem is nevezik őket lelkészeknek, hanem prédikáló presbiter, igehirdető presbiter, oktató presbiter a nevük. Erre a nagy feladatra kell indulnia, és pedig közös céllal, közös elhatározással. Micsoda hadsereg volna az, amelyikben mindegyik tiszt a saját feje után indul; micsoda hadsereg volna az, és tudna-e győzni, ahol a lelkeket nem fogja össze egy közös akarat és közös bizodalom. Ezt kell megteremteni a magyar református egyházban, megteremteni azért, hogy a presbiterok tájékoztatva legyenek a magyar református egyház nagy feladatairól, dolgairól, egyszersmind a múlt dicső eseményeiről, amelyet presbiterok hajtottak végre. Tájékozva legyenek azon ezerágú teendőkről, amelyeket nekik gyülekezetükben végre kell hajtaniuk.

Ennek a legalkalmasabb eszköze a sajkó. Égetően szükség van a presbiterok lapjára, amelyet minden egyház presbiterok olvashasson. Ahol arról van szó, hogy a magyar református egyház tisztjei a presbiterok, lelkipásztortól kezdve a legutolsó presbiterig kell, hogy együttműködjenek, hogy ez az egyház győzzön, mert már szenvedő egyház voltunk, diadalmias egyház is akarunk lenni.

Annnyival is inkább fontosabb, mert a presbiteri egyházalkotmány a világ legtökéletesebb egyházi alkotmánya.”

Beszéde további részében többek közt a református iskolák megvédéséről és a diakónusok és diakonisszák hiányáról és szükséges képzésükről szól.

Úgyanezen az értekezleten az Igét is ő hirdette a János evangéliuma 12, 34-35. alapján, s a Magyar Presbiter 1929. évi decemberi, legelső számát az adventi hetekben már nyomtatásban is kézbe vevő húszezer presbiter olvashatta, mindjárt a lap második és harmadik oldalán.

Új parancsolat

„Magyar presbiterok! Mikor jön el az az óra, mikor Magyarország presbiterainak szíve egybedobban, mikor jön el az a korszak, amikor a kicsiny gyülekezet nem néz acsarkodva a nagyra, és amikor a hatalmas nagy gyülekezetek nemcsak az önmaguk gondját, de a kicsinyekét is felveszik... szeretettel egymás terhet hordozva? Akkor üt ez az óra, amikor lelkünk megtanulta ezt az új parancsot, hogy egymást szeressük, azzal a szeretettel, amellyel Jézus is szeretett.”

„Ez a szeretet előbb Maga élte azt, amit később másnak parancsolt. Három esztendőn keresztüli próba mutatta, hogy ezt a parancsot meg lehet valósítani. Nekünk is előbb kell ezt a szeretetet egymás iránt gyakorolni, ezzel a szeretettel presbiter testvéreinket és az egész magyar anyaszentegyházat keblünkre ölelni, s azután várhatunk szeretetet minden egyháztagtól. Ha akarjuk, hogy ez a szeretet az egyházi intézményekbe beépíthessék, az egyházalkotmány márványába bevessék, a kötelelességteljesítés ércszobrává öntessék: előbb a szíveket kell áthatnia ennek a szeretetnek.” [...]

„Presbiterársam! aki számolod az egyház fillérecskéit, aki gondoskods, hogy a romokból új élet támadjon, aki előtt féltett nagy kincsöd piciny faludnak kicsiny temploma, és aki úgy őrized, mint az aranymadár a fiókák fészket, az iskolát, a kicsinyek nevelő intézetét: ne felejtse el, hogy mindezek a kötelelesség-teljesítés parányi aprópénzei, értékesek, de mégis kicsiny értékű váltópénzei a Krisztus szolgálatának: az Ige hirdetése, az Evangélium mellett való bizonyosságtétel nagyszerű kötelezettsége mellett. Ha ezt tudod adni, ez a te királyi donációd.”

Dr. Kis Domokos Dániel

Ki kicsoda a Bibliában?

legutóbbi kérdéseinek megfejtői

Nagy Sándor, Miskolc; Borsody István, Visegrád; Szabó Gizella, Tatabánya/Bánhida; Buni Istvánné, Bóly; Zóka Benjámin, Pécs-Híd; Csatlós István, Bés-Besa; Kiss Béláné, Tiszaújváros; Széll Imréné, Hajdúböszörmény; Géresi Ferenc, Vajdác; Orbázi Imre, Tiszaújváros; Szucsányi Károly, Barabás; Újvári László, Nagyvarsány; Sípos Károlyné, Balatonkenese; Tolvaj Sándor, Debrecen; Balla József, Cigánd; özv. Rehor Lászlóné, Vajdác; Lázár Istvánné, Vajdác; Sándor József, Pápa; Dócs Györgyné, Cigánd; Karmacs Zoltán, Sátoraljaújhely; Nevada Mátyás, Budapest. E-mailen: Szél György és Viczián Miklós.

Élő gyülekezetek

A Tízparancsolatról – Észak-Borsod

A nyári szünet előtti utolsó konferenciánkat május 30-án tartottuk Putnokon. A konferencia szelleméhez, emelkedett lelki hangulatához méltó, sőt megtisztelő színhely volt a Serényi Béla Gimnázium, Szakközépiskola és Kollégium díszterme. *Magyar András* igazgató úr az alkalom kezdetén köszöntötte a résztvevőket.

A nyitó áhitatban *Déner Zsolt Attila* helyi lelkipásztor Jézus és a sarmáriai asszony történetén keresztül a találkozásról szólt. Néhány nappal korábban az országgyűlés egyhangúan elfogadta az állampolgársági törvény módosítását. Milyen jó érzés volt az, hogy a Kárpát-medencében élő magyar református egyháztestek már egy évvel korábban megtették ezt, a szeretet, a közösség példáját mutatva. Találkoztak egymással a magyar református egyházak. És ez a találkozás találkozott az országgyűlési képviselőkkel is. A nyitó áhitat azonban a legfontosabb találkozásra hívta fel a figyelmet: a Jézus Krisztussal való találkozásra.

Történelmi pillanatnak nevezhetem, amikor az előadásra felkért *Nagy Ákos Róbert*, a gömöri egyházmegye esperese átvette a szót, hogy köszöntse a résztvevőket. A február 13-án Hanván megtartott egyházmegyei presbiteri konferencia – melyen az észak-borsodi küldöttség is részt vett – folytatásának nevezte a putnoki alkalmat. Örömet fejezte ki, hogy van, és reményét, hogy lesz folytatás, mert az egyszeri találkozás kevés.

Előadásában – amely tökéletesen kapcsolódott az előző, sajióivánkai konferencia előadásához – szólt arról, hogy az ember mindig is szerette Istent utánozni, Istent játszani. Elhangzott, hogy Isten a Tízparancsolatban egy alsó határt állított a nép elé, és élénk is: ennél lejjebb már nem mehetsz, mert akkor már nem vagy ember.

A csoportbeszélgetések témái a következők voltak:

• **Idézzük fel együtt az első és a második parancsolatot!** A katolikusok és az evangélikusok szerint ez a kettő ugyanazt jelenti, ezért őket összevonták őket.

Tényleg ugyanazt jelenti a kettő?

(Az első parancsolat elutasít minden idegen istent, a második megtiltja az egyetlen igaz Isten hamis módon való imádsát. Az első az igaz Istenre mutat, a második pedig az igaz istentiszteletre.)

• **Létezik olyan, hogy valaki az egy igaz Istent imádja, de az istentisztelete, az imádság módja nem helyes?**

• **Hasonlítsuk össze egy katolikus és egy református templom belsejét!**

Mi van a főhelyen és miért?

• **Mi, reformátusok nem is vétkezhetünk a második parancsolat ellen?**

Istent nemcsak látható módon lehet kiábrázolni, képekben és szobrokban, hanem a lelkünkben is lehetnek hamis képek, magunk készített képek Istenről.

Milyen hamis képek lehetnek bennünk Istenről?

1. A Jóisten – Jézus és a gazdag ifjú története: „Miért mondasz engem jónak?”

2. A Magyarok Istene – **Mit jelent ez a kifejezés?**

Isten nem nézheti tétlenül, amit a magyar néppel tesznek! – mondják sokan nagy hangon. (Mintha a mi népünknek nem lennének bűnei, csak ellenségei. Csak abortuszról 3 milliót végeztek Magyarországon. Alkoholizmusban, öngyilkosságban sokáig élén álltunk Európában) „Megtűrhötte már e nép a múltat, s jövődőt”. Akármennyire szeretjük is a himnusunkat, ezt a sort nem tudjuk elfogadni.

3. A szerető Isten, aki mindig szeret, képtelen a haragra, nem kíván tőlünk semmit, jól vagyunk így, ahogy vagyunk.

4. Isten minden beteget és betegséget meggyógyít.

5. Élmény-keresztyénység – hallelujázás, hangos imádság, látványos dicsőítések, csodák, gyógyulások – és ahol ez nincs, arra azt mondják, ott nincs élet.

6. Az ember-módra gondolkodó Isten. „Istennek az a jó, ami nekem jó.” Én szabom meg, mikor és kit áldjon meg, mire figyeljen, és mi mellett menjen el szótlantul. (Nem Isten hasonlít ránk, hanem mi hasonlítunk Istenre)

• **Azt mondják, hogy a hit magánügy, csak Istenre és rám tartozik. Igaz ez?**

Az evangélizáció szolgálatát minden évben visszatérő kedves vendégünk, *Prókai Árpád* borsodgeszt-vattai lelkipásztor tartotta. Isten legfontosabb kérdését tárta a hallgatóság elé: Hol vagy? Majd a következők alapján hívogatott a Megváltóhoz: Át lehet menni a Sátán felségterületéről Jézuséra. Akarunk-e átmenni? Várnak-e, befogadnak-e ott bennünket? Van-e érvényes útiokmányunk?

Imaközösség és szeretetvendégség zárta az Úrtól gazdagon megáldott alkalmat.

Az igazságot elolvashatók az *eszakborsod.tirek.hu* oldalon a Területi konferenciák menüpontban.

Csikai Sándor

Az egyetemes papságról – Visegrád

Visegrád a középkorban Európát meghatározó konferencia színhelye. Királyok találkozóhelye. 2010. május 18-án a Duna-kanyar presbiterei jöttek össze. A helyi kis leányegyház templomát egy évvel ezelőtt Pünkösdpap napján szentelték fel. Az ítéletidő ellenére összejöttek. Mert e kis szenthelyre is vonatkozik: „Megtartódat benne becsüld Magyarország!” *Az egyetemes papság a gyakorlatban* – volt napirenden. *Kiss Péter* pilismarót-dömösi lelkipásztor megnyitó áhítata után ugyancsak Péter apostol I. levele alapján *dr. Papp Vilmos* lelkész tartott előadást.

A kicsiny eklézsia hajdani presbitere Áprily Lajos, és fia az ugyancsak itt élő Jékely Zoltán, biztosan örült volna a nagy viharban egybegyűlt presbitersereg láttán. Vajon milyen vers született volna itt a marosszentimrei templomról írt fájdalmas sorok után? Pár száz méterre vagyunk Mátyás király híres palotájától. Az ő apja építette Isten csodájáért értékelt győztes csatájáért hálából a marosszentimrei templomot. A kései gótika és a reneszánsz alkotásai sajnos romokban. A kis „újszülött” jelképes várfallal körülvett visegrádi templom télen-nyáron várja az egyetemes papságot.

Egyébként Isten csodája a Duna-kanyarban élő reformátusság tíz ekléziája. A III. Károly és Mária Terézia korában hatalmaskodó két gróf Althan Mihály váci püspök a reformáció kegyetlen üldözője. Az előbbi nápolyi alkirály és bíbornok is. Az utóbbi „csak” püspök. Még a császárral is szembeszálltak, kevesellve protestánsellenes intézkedéseit. Mégis él a négy szigeti egyházközösség.

Tevékeny presbiterek

Az „egyetemes papság” elvéről esett szó. Ámde Péter apostol I. levele 2,9 a múltból kiindulva a jelenre és a jövőre irányítja a figyelmet. A teendőkre. A „királyi papság” azért lett egyetemessé, hogy „hirdessétek annak hatalmas dolgait, aki a sötétségből az Ő csodálatos világosságára hívott el titeket”. Az apostol az első presbiterválasztásra utal. Akkor derék, istenfélő, igazságot szerető, haszonlesést gyűlölő embereket avatott fel Mózes. Katonás rendbe iktatta őket. Elvárta tőlük az önfeláldozást, hűséget, felelősséget, helytállást.

Az Ige azt mondja: a szó legyen tett. Isten szólt, és a sötétségből, a kézből lett világosság, ékes rend. Azaz: kozmosz. Ennek érdekében szerveződjék a presbitérium miniszteriális rendbe. Szolgálati közösségbe. A szolgálatok legyenek pontosan körülírhatók. Legyen az egyház-köziségnek „belügyminisztere” – aki gyülekezeti életet szervez. Külügyminisztere, aki egyházközi kapcsolatokat ápol. Ifjúsági minisztere, aki sokoldalúan segíti az ifjúságot a gyülekezeti életben. Mezőgazdasági minisztere (templomkert, temető gondozója). Pénzügyminisztere – aki nemcsak könyvel, de gondoskodik arról is, hogy legyen mit könyvelni... Szociális minisztere – aki a diakónia jobb keze. Fejlesztési minisztere, aki a szükséges renoválások élmunkása stb.

Az egyetemes papság, s ennek csúcsa a presbiteri szolgálat nemcsak a múltban, de a jövőben is nemzetmegtartó erő. A visegrádi együttléti bensőséges szeretetvendégséggel zárult.

P. V.

A Tízparancsolat folytatása – Trizs

A nyári szünet után ismét konferenciára gyűltünk össze, melyet a trizsi gyülekezetben rendeztünk. Az Aggtelek mellett, az ország és az észak-borsodi terület távoli csücskében fekvő Trizs kis gyülekezete nagy szeretettel fogadta a résztvevőket.

A nyitó áhitatra felkért *Czinke Sándor* nagytiszteletű úr helyett felesége, *Tarsoly Eszter* tiszteletes asszony szolgálatával indult az alkalom. Férjét váratlanul kórházba vitték. Az aggodalom, a szerető féltés háttérén még fényesebben szólt az Ige a 103. zsolnárból: „Áldjad lelkem az Urat, és el ne feledd, mennyi jót tett veled!”

A harmadik parancsolatról *Szabó Péter* szuhogyi lelkipásztor tartott minden részletre kiterjedő, tartalmas előadást. Az élet szinte minden területét érintve mutatta be, mit jelent Isten nevét hiába és nem hiába a szánkra venni.

A csoportbeszélgetések témái a következők voltak:

- *Mi a káromkodás? Mire használjuk és mikor?*
- *Hogyan is kezdődik a himnuszunk? Isten, áldd meg a magyart! Hogyan lehetne ezt a felszólítást megfordítani? Magyar, áldjad az Istent!*
- *A káté a káromkodás elkövetése mellett annak eltűréséről is szól, és tiltja. Szoktunk mi szólni, ha valaki a füllünk hallatára káromkodik? Miért, vagy miért nem? Mit lehet ilyenkor mondani a káromkodónak?*

- *Mivel szoktunk védekezni, amikor nagy ritkán elkáromkodjuk magunkat? Felbosszantottak, kicsúszott a számon. A szív teljességéből szól a száj. Ezek szerint bent volt, csak kicsúszott. Ha nem lett volna bent, nem tudott volna kicsúszni.*

Mit tehetünk saját káromkodásunk ellen? Mivel lehet megváltoztatni a beszédet és a szívet?

- *Mi az esküvés és mi az esküdözés? Mi a különbség?*
  - *Isten nevét hiába fel ne vedd! Van-e neve Istennek?*
- Istennek nincs neve. Ez a név, hogy Isten, nem tulajdonnév, nem jelöli konkrétan a személyt. Az Ószövetségben Isten NÉPE Izráel, de nem gyermekei. Szólj, URAM, mert hallja a te SZOLGÁD. *Milyen kapcsolatban vannak? Úr és szolgál.*

- *Jézus hogyan nevezi Istent? Atyának nevezi, de ez megint nem tulajdonnév. Az Atya elnevezés nem Isten nevét jelenti, hanem a Vele való kapcsolat jellegét mutatja.*

Mi a különbség a kettő között, hogy Istennek, vagy Atyának szólítjuk? Kit szólíthat valaki Atyának?

- *Nem arról van szó, hogy ne vedd a szádra Isten nevét, hanem hogy HIÁBA ne vedd a szádra.*

1. Mikor vesszük a szánkra Isten nevét tartalom nélkül? Mikor üres Isten neve?

„Merő szokássá szent imád ne váljon” (Arany J.) Nem vált-e „Uram, Uram!”-ozássá az imádságunk, a templombajárásunk, az úrvacsorázásunk?

2. Isten nevét hiába felvenni lehet képmutató módon is.

Egy példa: A tékozló fiú hazaér, és ismerjük a történetet, hogy mit mond az apjának.

Mondhatott volna mást is: Apám, szerencsétlen vagyok, megcsaltak, megloptak, kihasználtak, cserbenhagytak a barátaim, a munkaadóm kizsákmányolt. Ez is igaz, de nem a valóság.

3. Isten nevének hamis célt szolgáló felvétele. Isten nevét akkor is hiába vesszük fel, ha az Ő akaratával nem egyező dologért imádkozunk.

Itt van például az, hogy: áldd meg Uram, az életemet! Mit kérek én tulajdonképpen ebben az imádságban? Hogy jól menjen a sorom, elkerüljenek a bajok, betegségek. De keresem én Isten akaratát, és aszerint akarok élni? Vagy majd én eldöntöm, hogyan élek, Isten pedig legyen szíves támogasson ebben.

- *Amikor az istentisztelet végén elhangzik az áldás, mit szoktunk csinálni? Érdekel minket egyáltalán Isten áldása, vagy az csak egy elkészítés, hogy „itt a vége, fuss el véle”?*

Az evangélicizáció szolgálatát *Szabó Péterné* végezte. Szívekhez szólt az Ige a feltámadott Jézus szavai alapján: Szeretsz-e engem?

Cs. S.

Előadássorozat a boldog házasságról

Helyszín:

Budapest, IX., Ráday u. 28.

*Boldog szerelem és házasság
gonosz időkben*

*Itt van a helye a szentek
állhatatosságának és hitének
(Jel 13,10)*

Előadássorozat

2010 őszén a Ráday Kollégium

Dísztermében

esténként 18 órai kezdettel.

(Budapest, IX., Ráday u. 28.)

Előadó:

dr. Pálhegyi Ferenc

Október 18.

A házasság még nem a mennyország
(Jel 14,13)

Október 25.

Hogyan maradhatunk tiszták
szennyos áradatban?
(Jel 16,15)

November 8.

Asztal-, és életközösség Jézussal
(Jel 9,9)

November 15.

A földi küzdelem mennyei
perspektívája
(Jel 20,6)

November 22.

Boldog, aki nem adja fel
(Jel 22,7)

November 29.

A boldogság is kegyelemből fakad
(Jel 22,14)

Presbiterek felelőssége (1.)

Ha a presbiterek felelőségéről akarunk beszélni, azt kell megvizsgálnunk, hogy mit tanít erről a Biblia. Ha pedig hívő, református keresztyének vagyunk, akkor pedig Isten Igéjének tekintélye előtt meg kell hajolnunk.

Arra gondoltam, hogy ma délután vegyünk részt egy olyan presbiteri gyűlésen, amelyet Pál apostol hívott össze. Erről a presbiteri gyűlésről beszámol nekünk az Apostolok cselekedeteiről írott könyv, a 20. fejezet 17., 28. és 29. verseiben, ahol arról olvasunk, hogy Pál apostol magához hívatta a gyülekezet véneit. Ma úgy mondhatnánk, hogy Pál magához hívatta az efézusi gyülekezet presbitereit. Ennek a presbiteri gyűlésnek fő témája az volt, hogy Pál elbúcsúzott az efézusi gyülekezet presbitériumától, mivel útja tovább vitt. A búcsúzás alkalmát pedig arra használta, hogy még néhány fontos dolgot a presbiterek szívére helyezzen. A következőt mondta nekik: „*Viseljetek gondot azért magatokra és az egész nyájra, melyben a Szentlélek titeket vigyázókká tett!*”

Az első tehát, amit a szívükre helyezett, hogy viseljenek gondot magukra és az egész gyülekezetre. Megnevezte e figyelmeztetés okát is, amikor így folytatta, hogy „*én tudom, hogy az én eltávozásom után jönnek ti köztetek gonosz farkasok, akik nem kedveznek a nyájnak.*” Vagyis azt mondja Pál, az a veszély fenyegeti a gyülekezetet, hogy belső zavar, meghasonlás miatt elgyengül, szétfeláladik. Azokat az embereket, akik ezt okozzák, „*gonosz farkasoknak*” nevezi, akik tévtanításaikkal szétszaggatják a nyáját, sőt hozzáteszi, hogy még a gyülekezet tagjai között is lesznek emberek, akik „*fonák*” dolgokat össze vissza beszélnek és a gyülekezet bomlását idézik elő. Ezért arra figyelmezteti a presbitereket, hogy őket ebben a helyzetben különös felelőség terheli. Az ti., hogy védjék a nyáját! Pál azért fordul a gyülekezet presbitereire, és nem a gyülekezet tagjaihoz, mert az Isten Igéje szerint a presbiterek felelősek a gyülekezetért!

Nekünk pedig ma azért kell ezzel a kérdéssel feltétlenül foglalkoznunk, mert Magyarországon a gyülekezetek lelki elesettsége meglehetősen súlyos. Meg merem kockáztatni, hogy ami a gyülekezetek széthullásának veszélyét illeti, a helyzet ma nehezebb, mint annak idején Efézusban volt. Nem akarom a testvéreket különböző statisztikai adatokkal traktálni, de azt gondolom, hogy talán senki nincs közöttünk, aki ne tudná azt, hogy a gyülekezetek nagy része Magyarországon széthullóban van! Csak ugye, erről nem illik beszélni. Most hallottam egy statisztikát, miszerint a 20 évvel ezelőtt a reformátusnak keresztelt fiatalok 22%-a jár templomba. Pedig azt gondoltuk, hogy jön a rendszerváltás, és kicsik lesznek a templomok, mert annyian fognak jönni. De hát az ifjúság létszáma 22%-ról 9%-ra csökkent. Az is köztudott, hogy a magyarországi református gyülekezetek tagságának 75%-a 70 év feletti. Vagyis, komoly probléma a gyülekezetek állapota.

Kérdésünk az, hogy ki védi meg a gyülekezeteinket? Ki a felelős ezért? Kik azok, akiket az Isten Igéje felelőssé tesz azért, ami a gyülekezetben, és ami az egyházban történik? Csak a püspök a felelős? Csak az esperes? Csak a lelkipásztor? Vagy a társadalmi-politikai helyzet? Testvérek biztos, hogy megvan mindenkinek a maga felelőssége, de mégsem hagyhatjuk figyelmen kívül azt, hogy a Biblia, nagy nyomatékkal, a gyülekezet véneit teszi felelőssé azért, ami a gyülekezetben történik. Ezért hívja őket Pál is magához. Nagyon fontos érve az apostolnak az, hogy a presbitereket a Szent Lélek bízta meg azzal a feladattal, hogy viseljenek gondot az egész nyájra, az Isten anyaszentegyházának legeltetésére. Érdekes az is, hogy a gyülekezetet Isten anyaszentegyházának, illetve nyájának nevezi. Kié a nyáj? Kié a Gyülekezet?

(Folytatjuk)

Dr. Sípós Ete Álmos

Tüski István emlékezete

Az a férfiú, akiről ez a rövid írás kíván hálaadással megemlékezni, élete kiszámíthatatlan fordulatait – egyre inkább – úgy tekintette, mint Istentől egyháza és népe szolgálatára rendelt lehetőséget és felelősséget.

Kitaszíttóságában és felkészítésének próbáltatásaiban neki is reménységévé és megtapasztalásává lett az igei bizonyásgtétel: „De az Úr Józseffel vala...”

Nemzedékének életét három világtörténelmi esemény szeli át, vagy inkább sodorja, s ebben tapasztalják meg Isten hatalmát, kegyelmét, szabadítását: a II. Világháború, az 1956-os forradalom, és a Szovjetunió összeomlása.

Tüski István lelkipásztor testvérünk futásának 87. évében halotta meg a földi életét lezáró és hazahívó hangot: „szolgám elég, szolgám elég!”. Bizonyára nem véletlenül, családi, lelki gyökerei – szintén meghatározó módon – apai ágon a történelmi Dél-Magyarországba, anyai ágon Erdélybe nyúlnak vissza.

A budapesti Árpád Gimnáziumban tanul és érettségizik, hol Dr. Sipos István vallásánárától nyer maradandó lelki hatásokat, míg gyülekezeti lelkipásztora Dr. Patay Pál volt. Soós Géza barátsága és Pógyor István missziói látása is személyiségformáló erővé vált benne. Buzgóságára és lelkipásztoraihoz való ragaszkodására is jellemző, hogy mind az iskolában, mind a gyülekezetben részt vesz a konfirmációs felkészítésben. Egyre inkább építenek reá lelkipásztorai, szolgálati feladatokkal látják el a serdülő ifjút, diák és ifjúsági köröket vezet és bekapcsolódik az SDG, majd a KIE testvéri közösségébe, a lelki ébredés világába.

1924-ben kezd meg teológiai tanulmányait Budapesten, miután reális szemléletű édesapja határozott kérésére előbb szakmai vizsgát tesz az ő rangos Váci út menti szabószalonjában.

Istentől kapott készségét, felkészültségét a teológián is hamar felismerik és már első éves korában tanonciskolai óraadó vallás-tanár lesz. Gyakorlati, szervezői adottságai folytán Bodonhelyi professzor úr a teológia kiskunhalasi birtokának ügyeit is reá bizza.

Közben a II. Világháború harcai egyre inkább eléri Budapestet. Menekülő erdélyi, kárpátaljai családok özönlenek és menedéket kérnek a Kollégium pincéjében. Ez a bombázások ideje is. Ekkor kéri meg Csekey professzor úr a kipróbált diákokat, hogy vállalja el a gondnoki teendőket, mert az esküdtfelügyelőt a front megakadályozza, hogy az otthoni látogatásából visszatérjen. Éjjel-nappali szolgálat veszi kezdetét, melyben a pincébe levonuló Ravasz családot is gondozza, és a nyilasok elől a Diakonissza Kórház toronyszobájában rejtőző püspök és felesége között is futárszolgálatot végez. A sok mozgásból végül orosz fogság is lesz, melyből Isten csodájaként szabadul.

Évfolyamáról egyedül ő nem akar külföldre menni. Végül Dr. Sebestyén Jenő és dékánja Dr. Papp László kész helyzet elé állítják, akik Ravasz László püspökkel együtt az újrainduló „holland gyermekvonat” ügyét is reá bizzák. Megbecsülést kiváltó ajánlólevelekkel érkezik Hollandiába és azzal a szándékkal, hogy feltétlenül visszatér.

Sajnos a következő év már a fordulat éve, mely megakadályozza hazajövetelét. Ezt a tényt nagyon nehezen dolgozza fel. A gyermekvonatok további érkezését is leállítja a párt.

Tanul, dolgozik, tájékozódik és megdöbbenve látja, hogy milyen nagy létszámú református magyarság van teljesen gondozatlanul az európai menekülttáborokban és szétszórásban. A hasonló lelkületűek keresik egymást a felelősség szálain egész Amerikáig, és

megalapítják a SZEMRE-t, a Szórványban Élő Magyar Református Egyházat. A holland történelmi egyházak és szabadegyházak támogatásával Tüski István kezdeményezi az Admiral de Ruyter Alapítvány felállítását a szétszóródott magyarság megsegítésére. Ezzel egy időben a holland zsinat is kinevezi őt az első magyar szórványlelkésszé a BeNeLux államokban.

Rövidesen 50-60 kisebb-nagyobb gyülekezet születik, prédikáló helyekkel, kiknek a Heidelbergi Kátét, az énekeskönyvet, az új fordítású Újszövetséget és a teljes Károli Bibliát is kiadják Dr. Tóth Mihály jogász-lelkipásztor munkatársával. Bár a forradalom még elképzelhetetlen, Isten már készíti ezt a lelki üzenetet, és táplálékot a majd menekülő tömegek számára.

Mire a forradalom hire és hulláma eléri Hollandiát, már egyházi és társadalmilag megbecsült helyzetben vállalhatja a tanácsadói és aktív segítséget a holland vöröskereszt kötelékében. Ötször repül Ausztriába a forradalom leverése után, és tér vissza egy-egy menekültekkel zsúfolt vonattal, kiknek további sorsát is rendezni kellett.

Ausztriában egy-egy alkalommal mintegy 15.000 menekülőhöz kellett szólnia és tájékoztatást nyújtani.

Hollandia teljes szívvel, és a királyi ház személyes megnyilatkozásaival, és ismételt jelenlétével fogadja a menekülteket, Tüski Istvántól néha személyes tanácsot is kérve.

Az 56-os tragédiát ismerjük, az kevésbé ismert, hogyan keresett a holland reformátusság az európaival együtt kicsi kapukat, melyeken a totális szembenállás és megdöbbenés után újból elérhetik egymást a testvéri kezek. Ennek összefüggésében változtatják meg a SZEMRE nevet Nyugat-Európai Lelkigondozói Szolgálat-ra.

Ebben a kapcsolatkeresésben Tüski István alapszempontja az volt, hogy ha valóban segíteni akarnak, akkor el kell fogadniuk, hogy azokkal kell kapcsolatot létesíteniük, akik hivatalosan felelős helyzetben vannak, hogy eljuthassanak azokhoz is, akik mellőzött vagy éppen teljesen kiszorított állapotban élnek. S ami igen lényeges szempontja volt, hogy a személyeken és csoportokon túl mindenkor a gyülekezetek, az Anyaszentegyház támogatása a leglényegesebb feladat...

(Folytatjuk)

A gyülekezetek követei a teológián – az Úr követei a gyülekezetekben

Ezekben a hetekben végéhez közeledik egy csoport tanulmányi ideje a Sárospataki Református Teológiai Akadémián. A Sárospataki Református Presbiteri Népfőiskola két éves képzésének első évfolyama zárja le rövidesen itteni tanulmányait. Egy ilyen, több évszázados intézmény életében a maga ünnepélyessége ellenére is megszokott, hogy évente újabb hallgatók végeznek. Ez a mostani mégis történelmi alkalom. A lelkészek mellett az utóbbi években hitoktatók és lelkipásztori munkatársak is indulnak már szolgálatukra, küldetésükre az Akadémia falai közül. Hálásak vagyunk azokért, akik ezen a szakirányon tanulnak, hiszen felnőtt, többnyire családos, polgári foglalkozású emberekként tanulási vágyukkal, élet- és gyülekezet-szemléletükkel sajátosan gazdagítják az intézményt és segítik a gyülekezetekkel való kapcsolatot. Éppen ezen a területen érezzük különösen fontosnak, történelminek az oktatási lehetőség kiegészülését a presbiterekkel, gyülekezeti tagokkal.

Azzal ugyanis, hogy az ő felvértezésük is részévé válhatott a Teológia szolgálatának, az Akadémia egy fontos és sajátos vonása erősíthetett tovább: a gyülekezetekkel, a gyülekezeti élettel való szerves és közvetlen kapcsolat.

A presbiteri népfőiskolai képzésben résztvevő mintegy hatvan testvérünk a szó szoros értelmében a gyülekezetek követe a Teológián, akik itt a mai gyülekezeti élet örömeit, gondjait, sajátos feladatait, kérdéseit szóaltatják meg. Ezt az életkorra, polgári foglalkozásra nézve nagyon sokszínű közösséget örömteli módon egyformán jellemzi a gyülekezeti életben való helytállásra, az engedelmes keresztyén életre és megáldott szolgálatvégzésre való igyekezet.

Nagyon jó érzés látni rajtuk azt, hogy küldetésük betöltése érdekében milyen odaszánással igyekeznek hitben, ismeretben és tapasztalatokban is gyarapodni, s mennyire készek ezért időben, erőben és

anyagiakban is komoly áldozatot hozni. Ez a csoport ilyen módon fontos alkotó tagjává vált az Akadémia közösségének. Jelenlétük formálja az intézmény lelkiségét, az oktatók számára pedig kihívást is jelent és lehetőséget biztosít arra, hogy újra és újra szembesüljenek a mai gyülekezeti élet hitbeli és gyakorlati kérdéseivel, szükségével,

s azokban igyekezzenek a hallgatókon keresztül minél hatékonyabb segítséget nyújtani a gyülekezeteknek. Ezen a területen különösen is szeretnénk hasznosítani az elmúlt két év tapasztalait. Arra törekszünk, hogy az oktatott anyag minél kevésbé elmélet legyen, hanem hatékonyan segítse a résztvevőket gyülekezeti küldetésük betöltésében.

Mindezen keresztül az a szükséges és egészséges kölcsönhatás valósulhat meg, melyben a gyülekezetek/gyülekezeti tagok és az Akadémia kölcsönösen segí-

hetik egymást Istentől nyert szolgálatuk végzésében.

A mostani, két éves felkészülési szakasz, melyben évente hat két-napos találkozásunk volt, májusban vizsgával, június 26-án pedig a tanévzáró istentisztelet keretében ünnepélyes továbbindítással zárult.

Hálával gondolunk itt azokra a testvéreinkre is, akik a korábbi években a levelező képzés első évfolyamához csatlakozva vettek részt az Akadémia munkájában, s végzik tovább a szolgálatukat ott, ahova Isten állította őket. Legyen életükön, munkájukon Isten áldása.

Reménységgel készülünk ennek a munkának a folytatására. *Szeretettel hívjuk, várjuk azokat a testvéreinket: presbitereket, gyülekezeti tagokat, akik képesek ilyen küldetést, követséget vállalni a Sárospataki Teológiai Akadémián, s ezen keresztül felkészültebben végezni azt a feladatot, melyet Isten otthon bízott rájuk; áldást nyerni és áldássá lenni.*

Pásztor Gyula
akadémiai lelkipásztor

Ápropó – a gőgről

...gyógyulhatna-e a gőg, ha nem gyógyítaná Isten Fiaának alázatossága?
Augustinus: A keresztyén küzdelem XI/12

Mielőtt valaki azt gondolná, hogy itt csupán az emberi kapcsolatokban tapasztalható gőgről kell beszélnünk, gyorsan szögezzük le, hogy itt többről van szó. Mindenek előtt az Istennel szembeni gőgre kell rámutatnunk, amely betegség, mégpedig egyfajta lelki-genetikai kór, mint a bűn egyik következménye. Igen, betegség, tehát gyógyulásra van szükségünk. De vajon elismerjük-e a bennünket sorvasztó kóros elváltozást? Leginkább nem, vagy ha mégis, csak kevésbé tudatosodik bennünk, különösen, ha az Istennel való viszonyunkra gondolunk. Ezért észre sem vesszük, hogy amikor vallásos teljesítményeinkről beszélünk, akkor nem másról teszünk tanúságot, mint túlzott önbecsülésünkről, fölfuvalkodottságról, büszkeségről, vagyis gőgös természetünkről. Ugyan ki ne ismerné a következő versszletet: *nekem a kérs / nagy szégyen, / adjon úgysis, ha / nem kérem.* Igen, úgy gondoljuk: nekünk jár a szerencse, jár a szerelem, jár a szépség, a gazdagság, a fény, sőt, az élet, hiszen adtunk már annyit Istennek, hogy mindezt, sőt még ennél többet is, minden alázat nélkül, automatikusan megadja. Csakhogy ebbe a gőgös, fölfuvalkodott viszonyulásba halálos dóziszú mérge van mixelve! Ez a magatartás ugyanis egyfelől Istent egyenrangúnak tekintő,

másfelől elutasító, s így arra a krisztusi küldetésre mond nemet, amely szükségszerűen megaláztatásokkal járt. Ezzel együtt azonban Krisztus személyére is nemet mond, vagyis arra, aki megalázta magát, és engedelmeskedett. Márpedig tudni kell, hogy ez az alázat volt az előfeltétele a kereszthalálnak, amely nélkül nincs üdvösség. S ahogy Jézus személyében összefüggés van az alázat és a váltásghalál között, úgy van összefüggés a mi életünkben az alázat és a mi megváltottságunk között. Ebből pedig az következik, hogy ha nem tudjuk megalázni magunkat Isten előtt, akkor Jézus halála semmit sem használ nekünk. Krisztus alázata meg kell hogy alázzon bennünket, s szégyenünkbe roskadva be kell valljuk Istent gyalázó gőgösségünket. Tudom, Krisztus alázatossága keserű pirula, de e halálos méregre nincs más orvosság.

Apostagi Zoltán

Húsz évesek vagyunk

A kibővített elnökségi ülés és templomi hálaadás programja

2010. október 9. (szombat)

10 órától előkészítő konzultáció a Dunamelléki Református Egyházkerület székházában (1092 Budapest, Ráday utca 28.):

1. Megnyitó áhítat, Zila Péter lelkipásztor, Bp.-Nagyvárad tér
2. Beszámoló az előző elnökségi ülés óta történetéről, megemlékezés dr. Ritoók Pál elhunyt testvérünkről, dr. Szilágyi Sándor főtitkár
3. A Szövetség gazdálkodása és szolgálatai, Bittó Zoltán, a Felügyelő Bizottság elnöke
4. A Szövetség gazdasági helyzete, dr. Viczián Miklós, a Gazdasági Bizottság elnöke
5. Határon túli szövetségek ill. presbiterek beszámolója
Ebéd a Kollégium éttermében
6. Területi szervezetek beszámolója
7. Határozati javaslatok előterjesztése, dr. Szilágyi Sándor főtitkár
8. A konzultáció bezárása, dr. Szabó Dániel elnök
9. Imádság, ének

2010. október 10. (vasárnap)

10 órától hálaadó istentisztelet a Budapest-Kálvin téri templomban.

Igét hirdet dr. Bogárdi Szabó István, a Dunamelléki Református Egyházkerület püspöke

Az istentisztelet keretében, a záró áldás előtt:

Meghívott vendégek köszöntése, dr. Szabó Dániel elnök

A nyilvános elnökségi ülés kezdő időpontja ugyanott, kb. 11 óra, tárgysorozata:

1. Elnöki megnyitó, dr. h.c. Szabó Dániel elnök
2. Az MRPSz első elnökeinek a köszöntése, dr. h.c. Szabó Dániel elnök
3. A presbiterképzés céljai és fejlődése a Szövetségben, dr. Judák Endre presbiterképzési titkár
4. A PRESBITER c. lap története és missziója, dr. PhD Békefy Lajos felelős szerkesztő
5. Az elmúlt 20 év legfontosabb konferenciái és a Szövetség jövőképe, dr. Szilágyi Sándor főtitkár
6. Határozati javaslatok, dr. Szilágyi Sándor főtitkár
7. Elnöki zárszó, dr. h.c. Szabó Dániel elnök
8. Záró imádság és ének, Mikó László missziói titkár

Befejezés kb. 12.30 órakor. Az elnökségi konzultációra, hálaadó istentiszteletünkre és nyilvános elnökségi ülésünkre tisztelettel és szeretettel hívjuk az elnökség tagjain és a területi elnökökön kívül a határon túli presbiteri szövetségek küldöttait, magyar presbiterünket a teljes Kárpát-medence területéről és minden kedves érdeklődőt!

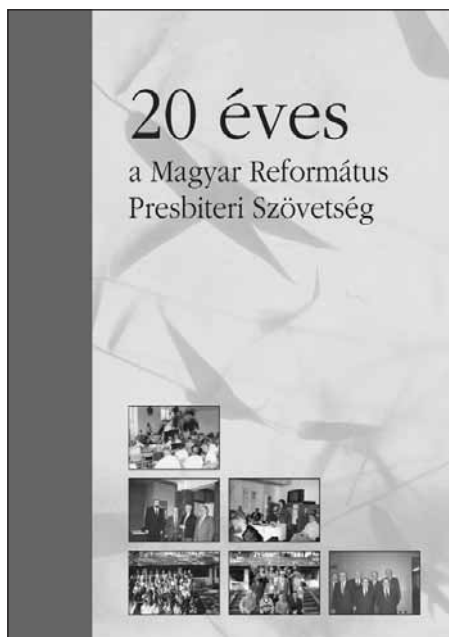
Kibővített szerkesztőbizottság PRESBITER 2010 tavasza

(balról-jobbra):

- Mikó László,
dr. Kis Domokos Dániel,
dr. Szabó Dániel,
dr. Ritoók Pál,
Váczai Gábor,
dr. Viczián Miklós,
dr. Kelemenné dr. Farkas Márta,
dr. Békefy Lajos,
dr. Papp Vilmos,
dr. Ritoók Zsigmond,
dr. Szilágyi Sándor,
Kövespataki László.

Ünnepi kiadvány 20 évünkről

Kedves Testvérek!

A Magyar Református Presbiteri Szövetség 20 éve alakult meg. Az alapítók úgy látták, hogy az állami ellenszél megszűntével ideje annak, hogy presbiterieink szolgálatra buzdítsuk úgy, amint azt tisztük megkívánja a gyülekezetükben. Azt is látták azonban, hogy sok presbiter hite és ismeretei gyengék, sok presbiter testvér még azt sem ismerte fel, hogy tisztének és szolgálatának az Isten kegyelmén és szeretetén kell alapulnia. Így a Szövetség első munkaprogramjában – és azóta is – fontos helyet töltött és tölt be a presbiteriek közötti evangélizáció, hitük erősítése. Fontosnak ítélték azt is, hogy presbiterieink ismeretei bővüljenek a Biblia üzenetei és hitvallásaink ismerete terén, ráébredjenek, mit is jelent valójában reformátusnak lenni. Tájékozottaknak kell lenniük egyházi törvényeinkben, az egyháztörténe-

lemben és azokban a feladatokban, amelyek egy egyházközség fenntartását, életét és misszióját szolgálják.

Mindehhez azt is szükségesnek látták, hogy a szocializmus egyházellenes, elszigetelő politikájának elmúltával presbiterieink megismerjék más gyülekezetek életét, beleértve a határon túli magyarok református egyházközségeit is. Nagy erő van abban, ha több egyházközség presbiteri beszélgethetnek egymással, közösen hallgatnak meg értékes előadásokat és együtt imádkoznak egyházunk életéért, a gyülekezetek missziói szolgálataiért. Ezért az alapító testvérek elhatározták, hogy szorgalmazzák – egyházunk hivatalos képviselőivel karöltve – presbiteri konferenciák, csendesnapok és továbbképző alkalmak tartását, sok esetben magukra vállalva a szervezés és a szolgálatok gondját.

Ebben a kis füzetben ezekről a konferenciákról gyűjtöttünk össze kedves képeket, Urunk iránti kimondhatatlan hálát érezve és biztatva a Testvéreket, örüljünk együtt az Igével:

„Mindaddig megsegített bennünket az ÚR!” (1Sám 7,12)

Ha visszánézek

1. Ha visz-sza - né - zek A meg - tett út - ra Mit jár - tam

Refr.

ed - dig Be - léd fo - gódz - va A szí - vem há - lás Magasztal

Té - ged. Kö - szö - nök min - dent Jé - zus Te - né - ked.

2. Ha visszánézek a fájdalomra, Csodára, szépre, s vidám napokra. Refr.
3. Ha visszánézek, könny gyűl szemembe, Sok hűtlenségem jut az eszembe. Refr.
4. Ha visszánézek, jövőm is látom, Hogy vár a célnál égi Barátom. Refr.

Vándor Gyula: Tanúid vagytok, Uram

Füle Lajos Presbiterek

*Kinek a lelke vágyik a fényre,
kinek kenyerere az Úr Igéje,
és kenyeréből másnak is szel,
az presbiter.*

*Kinek van szeme a más bajára,
kinek van füle a más jajára,
a tennivalóit így méri fel,
az presbiter.*

*Ki másnak vermét sohasem ássa,
aki keresztjét nem teszi másra,
a mások terhét így veszi fel,
az presbiter.*

*Kinek a templom kegyelem háza,
otthon van benne maga, családjá,
bár mindenütt az Úrra figyel,
az presbiter.*

*Aki hitét örömmel megvallja,
mind presbiter, bár nem az a rangja,
de kedves élet Isten előtt:
megáldja és megszenteli őt.*

A fény

*A fény a mindenség igenje
a TEREMTŐ „Legyen!” szavára.*

A megbocsátás

*A megbocsátás mindig boldogít.
A megbocsátás drágakő a hitben,
az ajándékok ajándéka, mit
értünk adott és ránk bízott
az I S T E N.*

NEKIK VAGY RAJTUK?

A mindennapi életben sokszor előfordul, hogy szájalomból, elhatározásból, szeretetből igyekszünk segíteni beteg, megfáradt, az élet terhei alatt roskadozó embertársainknak. A keresztyén egyházak diakóniai munkájának is ez a célja. A gyülekezetek őrálló presbiterei ugyanakkor gyakran tapasztalják, hogy az utcán, aluljáróban, vonaton kétes külsejű, hajléktalannak nevezett emberek szólítják meg őket: segítsen rajtam jó ember! *Segíthetünk-e rajtuk?*

Jó, ha az Ige fényében valamennyien világosan látjuk, és erről bizonysgot is teszünk embertársainknak, hogy rajtuk nem segíthetünk, de azért nekik sokat tudunk segíteni. Tudatosan el kell mondanunk, hogy még a hitben járó keresztyén ember sem képes arra, hogy embertársai válláról levegye és a saját keresztye mellett maga vigye mások keresztyét is, amit Isten valamennyiünknek – kinek-kinek a bűnei és érdemei szerint – a vállára rakott. Könnyíteni azonban könnyíthetünk a terhein, mint ama czirénei Simon, aki Jézusnak is segített a golgotai kereszt vitelében. Ilyenkor a konkrét (anyagi, étel, ruházati, munkahely-keresési és egyéb) segítséget fel lehet és kell is kínálni a bajba jutottaknak, s egyidejűleg az isteni segedelmet, az igei útmutatást se mulasszuk el. Legyünk azonban azzal is tisztában, hogy segíteni, mentőövet dobni csak annak lehet, aki maga is szabadulni akar a terheitől, de egyedül kilátástalannak látja a küzdelmet. A segítséget és különösen az igei segítséget tehát nem érdemes ráerőltetni senkire. Vallást, bizonysgot azonban tehetek az elesett, a bűn terhei alatt roskadozó embertársam előtt, hogy nekem Isten ad erőt mindenhez, ami engem napról-napra megelevenít, s neki is adhat erőt, hitet, ha a Krisztust követi, de többet nem tehetünk. Egyébként is be kell látnunk, hogy *Isten ellenében nem lehet másokon segíteni*, de Istennel és az Ő Szent Fiával, Jézussal tudunk másoknak nagyon fontos segítséget adni. Elmondhatom neki, bizonysgot is tehetek róla, hogyan kell és lehet Jézushoz közelíteni, hozzá eljutni, vele együtt haladni, s aztán hittel Őt, csakis Őt követni. Mert egy, és csakis egy *Közbenjáró adatott* a gyarló és bűnös embernek az Atya által, aki a Jézus Krisztus, Isten Szent Fia.

Valójában tehát másokon is egyedül Isten segíthet, de nekik mi is segíthetünk. Mint ahogy mások helyett nem mehetünk rendszeresen

dolgozni, vagy iskolába, nem operálthatjuk meg magunkat a bajba jutott helyett, de megfoghatjuk a kezüket, segíthetünk a hivatalos ügyei elintézésében, megsimogathatjuk a fejüket vagy a kezüket, és bizonysgtételünkkel biztatást adhatunk. Segíthetünk valakinek a lakásépítésben, az elmérgesedett munkahelyi és családi problémák rendezésében is, de *rajta nem, csak neki* tudunk segíteni. Mindezt

úgy, hogy éreztetem vele: elfogadom őt betegen, elesetten is, és a Krisztusban szeretem őt, mint testvéremet. Bátoríthatom őt az életre, s ehhez elmondhatom neki, bizonysgot tehetek előtte, hogy az ő Megváltója is ugyanaz a Krisztus, mint az enyém, vagy bármelyikünké. Fel kell azonban a figyelmét hívni: csak akkor lehet a Krisztus a mi és az ő Megváltója, ha ezt hittel akarjuk és ő is akarja. Mert a Krisztus sem azért jött, hogy helyettünk éljen, hanem hogy általa mi gyarló és bűnös emberek is megtaláljuk életünk értelmét és célját, s engedjük azt is, hogy az Úr az Ő Szentlelke által velünk és bennünk éljen, megelevenítsen. Csak így ragyoghat fel az örök élet reménysége a Krisztust követő, pislogó gyertyányi és repedt nádszálnyi hittel rendelkező ember számára, hiszen Jézus maga ígérte, hogy az ilyen kis hitet sem veti meg, hanem kész megerősíteni, megmenteni azt. Ha én is így akarom, és hagyom, hogy rajtam egyedül Ő segítsen.

(*Elolvására ajánlott és fontos igei alapok:* Mt 10,32-33, Mk 8,38, Lk 9,26, ApCsel 4,20, Róm 1,16, 2Tim 4,2, 1Péter 3,15)

Vecsés

Orosz Károly
presbiter

OLVASÓI LEVÉL

Szeretett Testvéreim az Úr Jézus Krisztusban!

Kívánom és kérem, hogy e levél szeretetben és békességben, egészségben találjon minden kedves szolgatársamat. A 2010. évi presbiteri imánapról szeretnék szólni, mely szívemre megrendítően és melegen hatott. Különösképpen a *bűnvalló, bűnbánó imádságaink*, hogy vétkeztünk, nem figyeltünk kellőképpen az Úr Jézusra. Megtapasztaltuk, az Úr kegyelméből, Ő tud adni és elvenni is. Református templomunk bejárati ajtajánál 40 centiméteres víz állt, de nagyon minimális víz került be a belső térbe. A templomtól 15-20 méterre folyik kicsiny Csermely patakunk, és pillanatok alatt tengerré változott községünk központja. Most látva, hidaink tartó részeit alámosva, kicsikét pedig elsodorta, összetörte. Átérezte minden lélek ennek látványát, súlyát és felelősségét. Mintegy 15 lélek állt meg imádságban az Úr előtt, ebből kilenc presbiter.

Hálaadó imádság. Ezek után a látványos dolgok után teljes szívvel adtunk hálát Urunknak. Nem történt haláleset, nem dőltek össze házaink. Nagyon sok területet járt be imádságban a lélek. Természe-

tesen a programban megadott javasolt Ige helyek és témák nyomdokain. Itt szeretnék megköszönni imádságos szívű és lelkű Laci bácsinknak az igehelyek összeállítását. Mi tudjuk, hogy Istentől született Lélek által.

E két imatémát azért emeltem ki, mert ez térségünkben és szívünkben valósággá lett. Az alkalmat a gyülekezet gondnoka vezette. Életükre és munkájukra Isten gazdag áldását kérem és kívánom.

Nekézseny, 2010. július 1.

Testvéri szeretettel és tisztelettel:
id. Rigó Dénes gondnok

Utóirat:

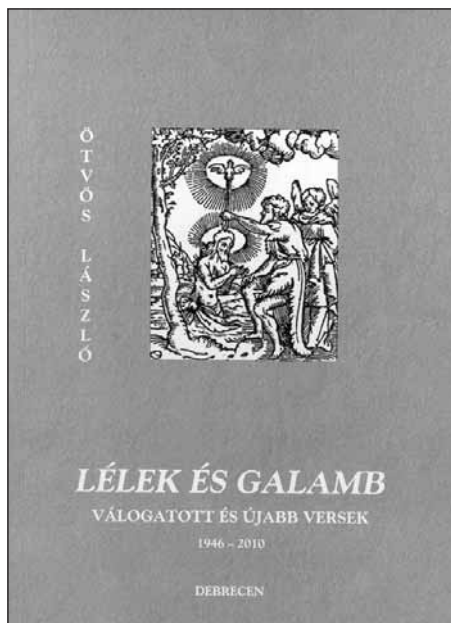
Hálás szívvel megköszönjük a levélben felajánlott segítséget. Hogy ránk is gondoltak kedves testvéreink. Látva a tévében a súlyosabb eseteket, mi is rájuk gondolva szükségesebbnek tartjuk az ő megsegítésüket. A Nehézsenyi Presbiteri Szövetség tagjai nevében is from ezt a köszönő pár sort.

A presbiter könyvespolcára

Ötvös László:

Lélek és galamb

(Válogatott és újabb versek)

„A mi két madarunk, a nagy vadgalamb elkísért gyermekkorunktól – immáron – több mint hetven éven át. Most, legújabbban a hajdúnánási hétvégi háznál, a Tuszkulánomot körülvevő fák egyikén rakkott fészket. A teremtés csodás pillanatát értük tetten a közeli múltban, amikor az anyamadár helyet cserélt a párjával a költés idején, egy tavaszi reggelen.

Mostanában a teremtés csodájának minden mozzanata: régi fészekrakás, gyermekeink kérdései; csodák és örömök, az élet munkamegosztása... sokszor foglalkoztattak bennünket, hiszen ötven évvel ezelőtt indultunk el a házasesetle, amire együtt készültünk hét évig. Emlékszem 1956-ban – a magyar forradalom napjaiban – nagyon szerény volt a jegyajándékom, az a versesfüzet, amit magam írtam, nyomtattam, kötöttem. Én ajándékként kaptam az említett és e mostani kötet minden sorát, annak is szánom, Aki hűséges társam volt az élet kegyelme által.

Megtelik a szívünk hálával, ha a félszázad munkáira és próbáira, gyermekeinkre és unokáinkra, gyülekezeteinkre és hátrátételben való megtartásunkra, az együtt kapott kegyelemre és szeretetre gondolunk. Hadd szárnyaljon hát hálaáldozatunk éneke a versek által a hittel várt jövőben, mint Ábel füstje és Noé jó-illata.”

(Részlet a szerző vallomásából)

20 ÉVÜNKRŐL*Arcok, nevek...*

A Presbiteri Szövetség első választott tisztikara Közgyűlés, 1991. nov. 2.

A Presbiteri Szövetség alapító tagjai:

1. Dr. Ritoók Zsigmond • 2. Kovács Péter • 3. Balla Tibor • 4. Dr. Somogyi László • 5. Dr. Ujj Pál • 6. Husz Sándor • 7. Szabó József • 8. Csizmady Gábor • 9. Batiz Lajos • 10. Dr. Papp Emil • 11. Kiss Csongor • 12. Prof. Dr. Lásbas Zoltán • 13. Dr. Ritoók Pál • 14. Kovács Zsolt • 15. Barna Aladár • 16. Kiss István • 17. Barátossy Jenő • 18. Dr. Bodolay Géza • 19. Domonkos Imre • 20. Id. Koronka Lajos • 21. Ifj. Koronka Lajos • 22. Papp András • 23. Id. Zalatnay István • 24. Kövespataki László • 25. Dr. Kolosváry Bálint • 26. Dr. Szabó Dénes • 27. Szép István • 28. Özv. Erdős Lajosné Csizmadia Klára • 29. Illésy Mátyás • 30. Fenyvesi Ferenc • 31. Bokor Ferenc • 32. Burka István • 33. Maróthy Mihály • 34. Fábíán János • 35. Nagy Lajos • 36. Kánási Sándor István • 37. Varga Sándor • 38. Telegdi Lajos • 39. Boruzs Andor • 40. Palády Sándor • 41. Lengyel József • 42. Tiszai Árpád • 43. Réthei Prikkel László • 44. Csákány György • 45. Kiss József • 46. Jobbágy Kálmán • 47. Eördögh László • 48. Kandra Lajos • 49. Balogh Sándor-né • 50. Török István • 51. Fábíán Istvánné • 52. Szűcs László • 53. Baditz Ottó • 54. Patay László • 55. Kovács István • 56. Dobos János • 57. Ruzsics Zoltán

FELHÍVÁS

2010. március 13-i közgyűlésünk 3/2010. Kgy. határozata alapján a Fővárosi Bíróság június 4-én, 14. Pk. 64. 309/1990/27. sz. határozatával – az 1997. évi CLVI. törvény 26. § c.) 4. és 13. pontjában foglaltak szerint – a Szövetséget – annak közhasznú tevékenységére tekintettel – **közhasznú szervezetté** minősítette. Ezzel megnyílt a lehetőség annak, hogy azok a testvéreink, akik az év folyamán a tagdíjon és a PRESBITER előfizetési díján felül Szövetségünket közhasznú adományban részesítik, a tárgyévet követő év januárjában a befizetett adomány összegéről – adókedvezmény igénybevétele céljából – adóigazolást kapjanak. Kérjük, hogy amennyiben testvérünk a 2010. évi adományára vonatkozólag adóigazolást igényel, szíveskedjék adóigazgatási azonosító jelét/adószámát **legkésőbb 2010. december 28-ig** bármely elérhetőségünkön közölni, mivel adóigazolást kizárólag ebben az esetben áll módunkban kiállítani. Várjuk testvérünk visszajelzését:

- e-mailben: szovetseg@presbiter.hu
- telefonon vagy faxon: (1) 476-32-11,
- telefonon vagy sms-ben: (20) 250-14-28,
- levélben: 1092 Budapest, Ráday utca 28.

V. G.

Tájékoztató

Örömmel jelezzük olvasóinknak, hogy Szövetségünk budapesti irodájában (1092 Budapest, Ráday utca 28.) hozzáférhető lapunk elődjének, a MAGYAR PRESBITER-nek valamennyi, 1929. és 1948. között megjelent száma. Hiteles és érdekes képet kaphat belőlük minden érdeklődő az akkori Országos Református Presbiteri Szövetség, sőt az egész református egyház életéről. Örömmel és szeretettel hívjuk és várjuk kedves testvérünket is irodánkba, legyen a látogatónk!

SZÖVETSÉGÜNK ÉLETÉBŐL...

Július

5. és 9. között tartotta 17. Pedagógus Konferenciáját a Biblia Szövetség Pécelen. A Presbiteri Szövetséget az alkalmon *dr. Viczián Miklós* elnökségi tag, a gazdasági bizottság elnöke képviselte.

12. és 17. között Balatonszabadi-Siómáron presbiteri konferencia volt *dr. Judák Endre* presbiterképzési titkárunk szervezésében. Marosvásárhelyről és a környező gyülekezetekből 20 presbiter testvér vett részt az alkalmon, melynek témája a „Közösségteremtés” volt. A rendezvényt a Dunántúli Református Egyházkerület anyagilag is támogatta, Szövetségünk köszönetét fejezi ki a hathatós támogatásért.

Augusztus

4-én *dr. Szilágyi Sándor* főtitkár megbeszélést tartott *Gombkötő Lajossal*, a bács-kiskunsági területi szervezet elnökével. Fő célkitűzés, hogy a jövőben intenzívebben folyják a presbiterképzési alkalmak sorozata Bács-Kiskunságban. A találkozó gyümölcseként ez év őszén Kecskeméten területi szervezeti közgyűlést, télen pedig képzést tartanak.

14-én a hercegszöllősi református templomban tartotta hálaadó istentiszteleti alkalmát a Horvátországi Magyar Református Keresztyén Egyház.

22-én észak-borsodi területi szervezetünk konferenciát tartott Trizsben. Lapunk más helyén részletes beszámolót közlünk az alkalomról.

24-én a dél-borsodi em-i területi szervezet a Miskolc-Diósgyőri Általános Iskola és Óvodák pedagógusai részére tanévnyitó pedagógus evangélicációs napot szervezett. Előadó volt *Schaller Tamás* lelkipásztor (Monor-Nagytemplom), evangélicizált *Varga Róbert* lelkipásztor (Nagykovács). Misszió expo keretében az alkalmon részt vett a Vasárnapi Iskolai Szövetség és a Palánta Gyermekmisszió is. Szövetségünket *dr. Fodor Bertalan* dél-borsodi területi szervezetünk elnöke és *dr. Judák Endre* presbiterképzési titkár, elnökségi tagtársunk képviselte.

25-én a Szövetség irodájában főtitkári értekezlet volt, melynek fő témája volt – többek között – a Kárpát-medencei

Konferencia összegzése, az árvízszújtotta településeken élő tagjaink anyagi támogatása és az október 9-10-i jubileumi elnökségi ülés előkészítése.

27-28-án tartotta 30. nagygyűlését az Amerikai Evangéliumi-Presbiteriánus Egyház. *Csonka Attila*, Szövetségünk tengeren túli kapcsolatainak felelőse javaslatára az alkalomra Szövetségünk elnöksége köszöntő levelet küldött. Az amerikai presbiteriek képzésére tanulmányi csoportot hoztak létre. Első országos konferenciájukat 2012-re tervezik, melyen valamenyi gyülekezet presbitériuma képviselteti magát.

27-28-án a Nagyvárad-Rogériuszi Egyházköztségben presbiteri konferenciát tartott a Királyhágómelléki és a Tiszántúli Református Egyházkerület „*Erdélyi fejedelmek, akik a magyar református egyházat szolgálták*” címmel. A jeles alkalomról lapunk következő számában beszámolót közlünk.

Szeptember

3-án Szövetségünk megajándékozott minden magyarországi és EU parlamenti képviselőt két-két könyvvel: a Kálvin Kiadó által megjelentetett *Mindennapi és nem egészen mindennapi történetek* és *Lennox: A tudomány valóban eltemette Istent?* c. művel.

4-én tartotta konferenciáját a Református Nőszövetség. Az alkalmon Szövetségünket mint társszervezetet *dr. Szilágyi Sándor* főtitkár képviselte.

6-án hosszú, alázattal viselt betegség után elhunyt **dr. Ritoók Pál, Szövetségünk korábbi főtitkára, ügyvezető elnöke, ill. elnökségi tagja.**

14. és 17. között Szövetségünk elnöke és főtitkára Lengyelországba látogatott, ahol – hagyományteremtő szándékkal – lengyel református egyházi vezetőkkel és három gyülekezet lelkipásztorával találkozott. (Cikk e számban.)

18-án Bajánsenyén egyházmegyei presbiteri csendesnapot tartottak. Az alkalomról lapunk más helyén részletes beszámolót közlünk.

Ugyanezen a napon tartotta presbiterképzési alkalmát a Budapest-Déli területi szervezetünk a Kelenföldi Református Egyházköztségben.

20-21-én a Generális Konvent ülést tartott Partiumban. A nagyvárad-i Félixfürdőn rendezett alkalmon Szövetségünket *Véres Sándor*, elnökségünk tagja, a Dunamelléki Református Egyházkerület presbiteri főjegyzője képviselte.

20-án tartotta ülését a PRESBITER szerkesztő bizottsága.

V. G.

Tájékoztató

A Baranyai Területi Szervezet 2010. október 17-én, vasárnap délután 14 órai kezdettel Oldon, a templomban csendesnapot tart, melynek témája „Az imádkozás” lesz. A csendesnap a helyi gyülekezet istentiszteletével kezdődik. A Területi Szervezet szeretettel várja tagjait és minden presbitert erre az alkalomra.

*

A Bács-Kiskun Területi Szervezet 2010. október 16-án, szombaton délelőtt 10 órai kezdettel Kecskeméten, a Szabadság tér 7. sz. alatt, a Kollégium dísztermében közgyűlést tart. Kérjük a Területi Szervezet minden tagját, jöjjön el a jövő évi munkaterv megbeszélését szolgáló évi közgyűlésre. A nyitó áhítatot *Varga Nándor* lelkipásztor tartja.

PRESBITER

a Magyar Református Presbiteri Szövetség hivatalos időszaki kiadványa. Megjelenik ez évben hat alkalommal. A szerkesztőbizottság tagjai: *Dr. Kelemené Farkas Márta, Kis Domokos Dániel, Kövespataki László, Mikó László, Dr. Papp Vilmos, Dr. Ritoók Zsigmond, Vánczi Gábor, dr. Viczián Miklós*. Felelős szerkesztő és képszerkesztő: *Dr. Békefy Lajos*. Felelős kiadó: *D. h. c. Szabó Dániel*. Tördelés: *Heckmann Tamás*. Szerkesztőség: Magyar Református Presbiteri Szövetség Irodája, 1092 Bp., Ráday u. 28. Tel./fax: 476-3211. E-mail címünk: szovetsseg@presbiter.hu. A lap a fenti címen írásban vagy telefonon is megrendelhető. Az egyéni előfizetési díj belföldre évi 1800 Ft, külföldre (a velünk határos országokban) 2500 Ft, Európába 20 EUR, a tengerentúl más országaiba 30 \$. Az előfizetési díj csekken fizethető: „Magyar Református Presbiteri Szövetség 11705008-20416641”, Budapest; személyesen is befizethető Szövetségünk Irodájában. *Lapunk fenn tartását szolgáló adományait is köszönettel fogadjuk a Kárpát-medence református gyülekezetei és presbitériumai nevében!* Készítette a Rosental Kft. Felelős vezető: a Kft. igazgatója. Kéziratot nem örlünk meg és nem küldünk vissza!

ISSN 2061-4632 (nyomtatott)

ISSN 2061-4640 (online)

Szövetségünk honlapjának címe:

www.presbiter.hu

A megjelent cikkek nem feltétlenül egyeznek meg a szerkesztőbizottság véleményével!

Egy példány ára: 300 Ft

Lengyel reformátusok között

Varsói református templom

A Szövetség külkapcsolati munkatervének megfelelően elnökünk és főtítkáruk szeptember 15-16-án látogatást tett Lengyelországban. Varsóba érkezve a lengyel református egyház részéről *M. Izdebski* püspök úr fogadta a Szövetség képviselőit és elvitte őket Zelow-ba, egy, a fővárostól mintegy 170 km-re lévő, jelentős református hagyományokkal rendelkező kisvárosba. Ott *R. Lipinski* helyi lelkipásztor megmutatta a templomot, ismertette az egyházközség történetét és körülvezette a küldötteket a parókián működő óvodában és ifjúsági központban. Este találkozóra került sor Zelow és környéke presbitereivel, a lengyel zsinat elnökének és püspökének, valamint a szomszédos gyülekezetek lelkipásztorainak a részvételével, akik valamennyien nagy érdeklődéssel hallgatták a Szövetség képviselőinek a beszámolóját a Szövetség életéről, munkájáról. Különösen érdekelték a vendéglátókat azok a szolgálati területek, ahol presbitereink szolgálnak.

A Szövetség elnöke üdvözlő beszédében kifejtette, hogy Közép-Európa legtekintélyesebb református egyháza, a magyar, felelősséget érez Európa minden országának reformátusaiért, így nemcsak a határon túli magyar gyülekezetekért, hanem a még hangsúlyozottabban kisebbségi létben élő nem magyarok testvéreinkért is. Főtítkáruk felajánlotta, hogy egymás számon tartása érdekében Szövetségünk szívesen küldene előadókat Lengyelországba presbiteri konferenciáinkra és meghívna lengyel református testvéreket saját konferenciáinkra. Emellett javasol-

A lengyel reformátusok havilapja: EGYSEG

ták, hogy időnként tájékoztassuk egymást fontosabb egyházi eseményeinkről elektronikus levelezés útján.

A Szövetség kérdésére, hogyan kerültek reformátusok Lengyelországba, elmondták, hogy már a 16. században voltak áldott életű emberek, mint pl. Jan Laski, aki elvitte hozzájuk Kálvin tanításait, de jelentős szerepük volt benne a Cseh Testvérek mozgalmának is, akik huszita kelyhes gyökereik lévén, de átvéve a reformáció tanait, az üldöztetés elől Lengyelországba menekültek. Zelowba is ilyen módon került a reformáció; a 19. század legelején a Cseh Testvérek vásárolván földeket a területen, 50 családdal letelepedtek úgy, hogy a vásárolt területből azonnal elkülönítették a leendő parókia és templom helyét.

A látogatás során Szövetségünk képviselőit fogadta Zelow polgármestere is, demonstrálva jó viszonyát a helyi gyülekezettel.

A látogatás másnapján a főtítkár a varsói reformátusok vendégként megismerkedett ennek az egyházközségnek az életével és missziói rendjével is. Egyébként a varsói a legnagyobb lengyel református gyülekezet, tekintélyes templomuk képét mellélkeljük.

Küldötteink Isten iránti hálával tanúsítják, hogy lengyel testvéreink, akiknek lélekszáma alig haladja meg a háromezretet, a több, mint 30 millió római katolikus között is megtartották református identitásukat és biblikus módon igyekeznek szolgálni gyülekezetükben és a társadalomban.

Hármashatár-konferencia

Szlovénia – Ausztria – Magyarország

Három országorség presbiterei és hívei jöttek össze az őrségi Bajánsénye templomában, hogy közös múltjuk alapján közös hitükről és jövőbeni közös szolgálatukról értekezzenek. Egy évvel ezelőtt a szlovéniai Szécsiszentlászlón (Motvarjevci) épültek egymás hite által. Egy nap híján, egy év múltán, szeptember 18-án ismét elénekeltek: „Isten szívében megpihenve, forrjon szívünk egybe hát...” A történelmi Őrségről van szó, melyet Trianon háromfelé szakított. Ez a találkozó Őrség egykori megmentője, és további pártfogója, Pálóczi Horváth Ádám születésének 250. évfordulója okán valósult meg.

Pálóczi Horváth Ádám, „az ország presbitere” a felvilágosodás kora kezdetének nagy hírű vezéralakja, kinek szavára még a bécsi Burgban is figyeltek.

Igét hirdetett *Steinbach József* püspök, a Dunántúl szuperintendense. Előadást tartott: *dr. Papp Vilmos*.

Egyik-másik résztvevő csoport 100 kilométeres utat is megtett az egész ország reformátussága nevében rendezett illő és köteles tiszteletadáson.

Az emlékező tisztelet Őrség megmentőjének szólt. S tetteivel az egész ország reformátusságának oltalmazója lett az 1780–1800 közötti időben. Emberileg neki köszönhető, hogy a magyarországi reformáció nem jutott a cseh, horvát, lengyel, a karintiai, stájer és az ausztriai reformátusság sorsára! Ott több tízezer mártír áldozata ellenére megsemmisült a reformáció. Hasonlóképpen a dunántúli 11 „restrictus” megyében. (Pl. Csepreg városában egyetlen nap 1221 hívőt gyilkoltak meg.) Ma egyedül az őrségek képviselik Dunántúlon a reformáció hajnalától fogva folyamatosan, mint egy kis sziget a kálvini és lutheri reformációt. Egységük szikláján még a kommunizmus hullámai is megtörtek. (Ugyanis itt lévén a legszigorúbb határsáv, valóságos hadműveleti terület volt 1947–1975 között.)

Ahhoz, hogy ma megértsük Pálóczi Horváth Ádám tevékenységét és annak jelentőségét, meg kell ismerkednünk Őrséggel. Alsóország: Vas megye délnyugati szeglete, a Zala és Kerka-mentének Vas megyei szakasza. (Ámde nem mindegyik része tartozik az újabb időben létrehozott Őrségi Tájvédelmi Körzethez.) Pontosabb a történelmi meghatározás. Ebben segít az a Mohács előtti „statió” (határjárás), amely 1524-ben írásban rögzítette a honfoglaláskori határőrök szállásterületét.

A legújabb kori összevonások eltorzították az ősi neveket. Ezért felsoroljuk az ünnepségen megjelent gyülekezetek ősi nevét: Alsóország: Kerca, Szomorócz, Domonkosfa Bükkaljával, Domafölde, Hódos, Kotormány, Dávidháza, Felső- és Alsó-Senyeháza, Bajánháza, Kerkáskápolna, Őrszentnéter, Szalafő, Ispánk, Nagyrákos, Kisrákos, Szatta, Szaknyér, Pankasz. Felsőország: Felsőőr (ez ma Ausztriában található), Kisszerdahely, Csekefa, Szécsiszentlászló (Szlovéniában).

A nevek azért fontosak, mert van köztük római kori, avar kori elnevezés! Az itteni lakosok a tatárjárásig az ország határát védték. Az 1241 utáni várrendszer nélkülözhetővé tették őket. „Hozományul” kapták azonban egykori jogaikat. Mentesség országos katonaság alól, nem tartoztak földesúri joghatóság alá. Az egyházi dézsmát évenként egy összegben megválthatták. Önálló őrnagy szervezetük volt.

Így bizonyos autonómiával rendelkeztek. Ez némi jólétet biztosított. A reformáció kezdetén protestánsokká lettek. Az ellenreformációval veszélybe került Őrség szabadsága. Ezért az összes jog megtarthatása érdekében a győri káptalannak tovább fizették a tizedet. Mivel szabadságjogaikat száz évenként meg kellett újítani, az 1700-as évek végén veszélybe kerültek, mert a Batthyány-család ráígért a győri káptalannak. Ezzel majdnem jobbagyosorba kerültek a szabad református őrségek.

Ekkor jött segítségükre a nagy tekintélyű Pálóczi Horváth Ádám. Meggyűléseken, országgyűlésen, sőt császári audiencián védte Őrség érdekeit. Tette ezt a politikailag feszült Martinovics-per korában. (Ő írta az első magyar nyelvű jakobinus könyvet is!) Így maradhatott meg a katolikus tengerben református szigetként Őrség.

A kommunizmus kitelepítésekkel kezdte „áldásos” működését. Egyedül Bajánsényéről 250 személyt telepítettek a Hortobágyra. (Főleg templomjárókat!) Így az Őrség lakossága egyharmadra csökkent!

Hasonló kilátástalan helyzetben Horváth Ádám közbenjárása olyan életerőket szabadított fel, melyek nyomán Őrség lelkesebb és életrevalóbb lett, mint korábban volt. Ezért kell személyét és tevékenységének példáját alapul venni és iránymutatónak tekinteni.

Dr. Papp Vilmos

Magyar lelkipásztor a CE világszervezet élén

A Limában (Peru) augusztus elején megtartott 26. CE Világtalálkozó keretében a Világszövetség megtartotta tisztújító ülését, ezen Adorján Kálmán erdélyi református lelkészt választotta elnökévé.

A második négyéves mandátumát is letöltött elnök, Faataape Lavata'i Amerikai-Szamoából származó kongregacionalista lelkipásztor utódjául a jelenlévők egyhangúan *Adorján Kálmán* erdélyi református lelkipásztort választották meg. A CE Világszövetség vezető tanácsába *Berke Krisztina Ágnes* is bekerült, szintén egyhangú döntés alapján. A közel 130 éves nemzetközi CE mozgalom első ízben választott magyarjku elnököt. Az 1903-ban megalakult magyar CE Bethánia Szövetség főleg a két világháború között képviseltette magát a nemzetközi CE vezetőségében. Az 1990-től mostanáig terjedő időszakban a magyarországi és a romániai CE Szövetségek számára újból lehetőség nyílt arra, hogy a nemzetközi vérkeringésbe visszakapcsolódjanak. 2006-ban, a 25. CE Világtalálkozót Gödöllőn szervezte a két országba szakadt magyar CE, majd rá két évre, 2008-ban Piliscsabán – fél évszázados megszakítás után – az európai találkozó is főszerzőként készítette elő a romániai CE.

A Romániai CE – Krisztusért és Egyházáért – Szövetség tevékenyen és építően kíván részt venni ezután is a református egyház szolgálatában. Vezesse Urunk egyházainkat és azon belül a CE Szövetség vezetőit és tagjait, hogy szűkebb és tágabb világunkban az Ő világhossza, békessége és szeretete nyerjen mind jobban teret! (reformatus.com.ua)

„Isten azt akarja, hogy a legnagyobb kitartással, mindenkor, minden helyen és helyzetben és minden dologban emeljük fel imádásunkat Istenhez, hogy mindent Őtőle várjunk, mindenért Őt dicsőítsük, mivel Ő minduntalan okot is ad nekünk arra, hogy Őt magasztaljuk és imádjuk!” (Kálvin, Institutio III 20,28)

Genf reformátora Németország tanítójáról

A világ idén emlékezik meg Európa és Németország tanítója, a munkásságát jórészt Wittenbergben kifejítő Philip Melanchthon halálának 450. évfordulójáról, illetve nagyszerű, sokoldalú reformátori, pedagógusi, költői életművéről. Kálvin és Melanchthon személyesen ismerték egymást, és leveleket váltottak. Most csak néhány sort idézünk a levelezből: hogyan vélekedett genfi reformátorunk a wittenbergi reformátor-társról?

Kálvin nagy nyereségnek tartotta Melanchthon minden levelét: „A világon semmit sem kívánok jobban, mint felüdülni kedves, szép leveleid által”. Majd: „Semmiféle távolság nem lehet akadály ebben, s megelégedhetünk azzal a tapasztalattal, amit Krisztus az Ő vérével megszentelt és Lelke által szívünkbe írt. Amíg pedig a földön élünk, Ő megőrzi bennünk a szépséges reményt, amire a Te leveled is emlékeztet, hogy tudniillik a mennyekben örökre egymás mellett ülhetünk, s örvendezhetünk kölcsönös szeretetünknek és barátságunknak”. Így zárja sorait: „Élj boldogan, mindenekben jeleskedő, általam az Úrban nagyra becsült férfiú. Az Úr őrizzen meg Téged sértetlenül neve dicsőségére és egyháza építésére... Kérlek, üdvözöld nevemben nagyrabecsüléssel Dr. Martinust”, azaz Luther Mártont (1543).

1545. télvíz idején írt levelében Kálvin kikel azok ellen, akiknek „a vallás pusztá filozófiai elmélet”. Nagy emberszeretetére apellálva kéri M-t, mindenben maradjanak egy véleményen, „tökéletes egységben, hogy egyetlen szócska se legyen, ami a különböző vélemény látszatát keltené”.

1552. november 18-án jegyzett soraiban reformátorunk megerősíti egységüket a kegyelmi kiválasztás tanáról. „Törékeny testi felépítésű, messze földön híres, szívből tisztelt testvérem”-nek nevezi Melanchthont, s leírja: barátságuk megtörése az egész egyháznak nagy kárt okozna. Kálvin szerint M. a szabad akaratról „túlzottan filozofikusan” beszél, a kegyelmi kiválasztás tanát illetően pedig „az általános emberi felfogáshoz akarsz alkalmazkodni”. Mivel ismert Kálvin előtt M. lágysága, szelídsége, nyitottsága, de mértéktartása is, még inkább kegyessége, amit az angyalok és az emberek is tapasztalnak részéről, megalapozott a remény arra, hogy ezekben a kérdésekben sem lesz nagy nézeteltérés közöttük – érvel Kálvin. Nagyon szeretné wittenbergi barátját, eszmetársát meglátogatni, hogy közös kérdéseiket személyesen is megbeszéljék, s átölelni őt, mielőtt a világtól el kell szakadni bármelyiküknek is.

1558. november 19-én kelt az utolsó levél. Ebben Kálvin meglepően sokat ír testi szenvedéseiről, az orvosok praktikáiról, akik burgundi bort írtak elő neki, amit „vízzel hígítok”, s egy kis vermutot is tesz bele. „Gyomromnak izsópszirupot rendeltek, eléniumból gyulladás gátlót, amit meghatározott sorrendben kell bevennem”. Utolsó, Melanchthonhoz írt, ismert levelét így zárja reformátorunk: „Élj boldogan, Te, az egyház fénylő világsága és legnemesebb tanítója. Az Úr vezessen Téged Lelkével, tartson meg Téged sokáig egészségben, és sokasítsa meg rajtad áldásait”.

Kálvin másoknak így jellemzi Németország tanítóját: „Melanchthon tanítási módja eltér az enyémtől. Ő aggodalmaskodó ember... s nem enged sem magának, sem másnak behatolást Isten

St. Pierre, Genf

Schlosskirche, Wittenberg

Kálvin esti imája

A Nap és a Hold fényében szabad meglátunk a nappal és az éjszaka változását. Ezért add, ó, Mindenható Isten, hogy megtanuljunk szemeinket még magasabbra emelni. Engedd, hogy megláthassuk reménygünk célját, örök üdvösségünket abban a bizonyosságban, hogy ez az üdvösség olyan annyira rendíthetetlen, mint a Te hűséged, aminek változhatatlanságát megláttatod velünk a Nap és Hold, és a Te teremtett világod állandóságában. Ébreszd fel bennünk a vágyat, hogy szilárdan megálljunk annak az üdvösségnek a várásában, amire Te hívtál el minket, és amit Te készítettél el nekünk a mennyben a mi Urunk, Jézus Krisztus által. Ámen.

titkaiba.

Csak addig megy el, amíg az a józan értelemmel összefér. Így sokkal inkább filozófusként, s nem teológusként beszél”.

Megrendítőek azok a sorok, amiket reformátorunk Melanchthon halála után egy évvel írt barátságukról: „Ó, Philipp Melanchton! Hozzád szólók most, aki már Istennél élsz, míglen egykoron veled együtt a boldog nyugalomban együtt leszek. Százszor elmondtad nekem, amikor a munkától fáradtan és a bosszúságoztól nyomasztva fejedet barátilag keblemre hajtottad: 'Ó, bárcsak meghalhatnék a te kebleden!' Ezután én meg ezerszer azt kívántam, bárcsak úgy lenne már, hogy együtt vagyunk!”.

Írta, a kálvini imákat, levélszövegeket fordította:

Dr. Békefy Lajos